

Kim Alenius

”HUUMEET MOLEMMIN PUOLIN PÖYTÄÄ”

Sosiologian pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2001

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän Yliopisto

TIIVISTELMÄ

Kim Alenius. "Huumeet molemmin puolin pöytää". Sosiologian pro gradu – tutkielma. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos toukokuu 2001. Sivumäärä 65.

Tutkielmassa tarkasteltiin ennaltaehkäisevää huumetyötä tekevää nuorisjärjestöä, YAD Youth Against Drugs ry:tä sekä nuorisoa. Tarkastelun tavoitteena oli saada näkyviin YAD ry:ssä vaikuttavat ja sen toimintaa jäsentävät kognitiiviset ja toiminnalliset viitekehykset. Tavoitteena oli myös löytää niitä nuorten viitekehyksiä, jotka jäsentävät nuorten kuvaa huumeista. Viitekehysten määrittelemisen jälkeen tavoitteena oli verrata ja pohtia sekä YAD ry:n että nuorten viitekehyksiä, etsien eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Kehysanalyysi –teoria, jonka avulla tässä tutkielmassa on viitekehyksiä etsitty, on lainattu Erving Goffmannilta.

Aineistona tutkielmassa oli YAD ry:n osalta lehtileikkeet eri sanoma- ja aikakauslehdistä sekä YAD ry:n itsensä tuottama materiaali vuosilta 1996-2001. Nuorten osalta viitekehysten lähteinä käytettiin osittain samoja sanoma- ja aikakauslehtiä sekä myös nuorten päihteiden- ja huumeidenkäyttöä koskevia tutkimuksia.

YAD ry:n viitekehykset jaettiin kognitiivisiin ja toiminnallisiin kehyksiin. kognitiivisia kehyksiä oli asiantuntija-, nuorten edustaja-, yhteiskunnallinen osallistuminen-, yhteisöllisyys- sekä huumeidenvastaisuus ja elämänsuojelukehys. Toiminnallisia kehyksiä oli harrastus-, tiedotus-, koulutustoiminta- ja projektitoimintakehys. Nuorilla löydettiin rajallisen tiedon määrän takia vain kognitiivisia kehyksiä: seikkailu-, sosiaalinen paine-, aikuistumis-, ja todellisuudenpakokehys.

Tuloksina tässä tutkielmassa saatiin, että YAD ry:n toiminta ja sitä jäsentävät kognitiiviset kehykset vastaavat hyvin, jotkin ristiriidat huomioiden, nuorten kognitiivisia kehyksiä huumeisiin asennoitumisen suhteen.

Avainsanat: kehysanalyysi, nuoret, huumeet, YAD ry,

Sisältö

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSONGELMA	6
3 TEORIA	9
3.1 KEHYSANALYYSIN MÄÄRITELMÄ	10
3.2 KEHYSTEN VÄLINEN DYNAMIIKKA	12
3.3 KEHYSSILLAT	14
4 YAD ry	15
4.1 TAUSTAA	15
4.2 TOIMINTAA	16
4.3 TUKITOIMINTA	19
4.4 PROJEKTIT	20
4.5 YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN	24
4.6 YAD ry:n RAHOITUS	25
5 YAD ry:n KEHYKSET	27
5.1 KOGNITIIVISET KEHYKSET	27
5.1.1 Asiantuntijakehys	27
5.1.2 Nuortenedustajakehys	30
5.1.3 Yhteiskunnallinen osallistuminen	31
5.1.4 Yhteisöllisyys	34
5.1.5 Huumeidenvastaisuus ja elämänsuojelu	35
5.2 TOIMINNALLISET KEHYKSET	36
5.2.1 Harrastuskehys	36
5.2.2 Tiedotus	39
5.2.3 Koulutustoiminta	40

5.2.4 Projektitoiminta	40
6 NUORTEN KEHYKSET	42
6.1 SEIKKAILUKEHYS	44
6.2 SOSIAALINEN PAINEKEHYS	46
6.3 AIKUISTUMISKEHYS	49
6.4 TODELLISUUDENPAKOKEHYS	50
7 KOOSTE KEHYKSISTÄ	53
7.1 YAD ry:n KEHYKSET	53
7.2 NUORTEN KEHYKSET	54
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	57
Lähteet	61

1 JOHDANTO

Suomalaiselle hyvinvointivaltiolle on ollut tyypillistä, että julkinen valta on ollut vahvasti mukana sosiaalipalvelujen järjestämisessä. Eri syistä johtuen on hyvinvointivaltiota jouduttu purkamaan ja iso osa sosiaalipalvelujen tuottamisesta on siirtynyt ns. kolmannen sektorin piiriin. Valtio on tällöin mukana mahdollistajana, ei tuottajana.

Ennaltaehkäisevä huumetyö on myös saanut osansa hyvinvointivaltion leikkauksista. Vastuuta siitä on siirretty kolmannen sektorin piiriin eri toimijoille. Valtio, RAY, EU, kirkot ja monet muut julkiset ja yksityiset tahot toimivat tämän työmuodon mahdollistajina. Nykyisessä tuloshakuisessa ilmapiirissä myös sosiaalipalvelut ovat joutuneet tarkastelun kohteeksi sen suhteen kuinka hyvin palvelut vastaavat tarvettaan. Tämä tutkielma on saanut alkunsa juuri tuosta ajatuksesta eli vastaako erään ennaltaehkäisevää huumetyötä tekevän nuorisjärjestön toimet kohteensa vaatimuksia.

Tässä opinnäytetyössä siis tutkitaan ja pohditaan ennaltaehkäisevää päihdetyötä tekevää järjestöä ja heidän kohdettaan nuorisoa. Tutkimuksen ja kiinnostuksen kohteena oleva järjestö on nimeltään YAD ry (Youth Against Drugs). Ajatuksena on pohtia YAD ry:n kognitiivisia sekä toiminnallisia viitekehyksiä sekä vastaavasti myös suomalaisen nuorison viitekehyksiä huumeiden suhteen. Tarkoituksena on löytää ko. järjestön puolelta ne ajatusmallit, jotka sen toimintaa jäsentää ja toisaalta myös nuorison ajatusmallit liittyen huumeisiin. Tarkoituksena on myös tutkia ja pohtia sekä YAD ry:n että nuorison viitekehysten dynamiikkaa. Löytyykö yhtäläisyyksiä vai ovatko viitekehykset hyvinkin erilaisia? Vastaako YAD ry:n nykyisenlainen toiminta tarvetta tämän hetken nuorison maailmassa?

2 TUTKIMUSONGELMA

Tässä opinnäytetyössä on kyse eräänlaisesta ”markkinatutkimuksesta” kolmannen sektorin toimijalle YAD ry:lle. Tarkoituksena on käyttää sosiologisia työvälineitä ko. järjestön pilkkomiseen/analysoimiseen, jotta saataisiin selville vastaako sen vuosia jatkunut tehtävä nykyajan haasteita nuorten huumausaineiden ja päihdeiden käytön ennaltaehkäisemisessä. Ajatuksena on saada esille ne toiminnalliset ja varsinkin kognitiiviset kehykset, jotka jäsentävät YAD ry:n toimintaa ja toisaalta tutkia ja pohtia myös nuorten vastaavia kehyksiä suhtautumisessa huumausaine- ja päihdeproblematiikkaan.

Työvälineenä tässä tutkielmassa on Erving Goffmannin tunnetuksi tekemä kehysanalyysi ja tutkimusmateriaalina on järjestön tuottama kirjallinen materiaali sekä järjestöstä tuotetut materiaalit. Nämä materiaalit käsittävät lehtileikkeitä, joita on yhteensä satakolmekymmentä leikettä neljästäkymmenestä viidestä eri lehdestä. Lisäksi on järjestön jäsenkirjeet (yhteensä 13 kpl) , järjestön tuottama lehti (ENO) (yhteensä 8 numeroa), vuosikertomukset ja toimintasuunnitelmat sekä internet -sivusto. Aikajakso, jolta aineisto on kerätty, on lehtileikkeiden osalta noin kaksi vuotta, järjestön jäsenkirjeiden osalta seitsemän vuotta, ENOn osalta noin kaksi vuotta, vuosikertomusten ja toimintasuunnitelmien osalta seitsemän vuotta. Koko järjestön eliniän kattavaa materiaalia ei ollut saatavilla, eikä se toisaalta ole tutkimusongelman kannalta välttämätöntäkään. Tarkoitus onkin tutkia ja pohtia tämän hetken tilannetta.

Nuorten osalta aineistona on valmiit tutkimukset ja raportit nuorten päihdekäyttäytymisestä sekä nuorten parissa toimivien ihmisten lausunnot lehdissä. Tämän tutkielman puitteissa ei ollut mahdollista lähteä tekemään erillistä tutkimusta nuorten huumausaineisiin liittyvistä viitekehyksistä. Se jääköön mahdollisen jatkotutkimuksen kohteeksi.

Miksi tutkia kolmannen sektorin kysyntää ja kohtaantoa ns. sosiaalimarkkinoilla eli niiden kesken joilla on tarvetta kolmannen sektorin palveluille? Suomalaiselle, ja pohjoismaiselle yleensäkin, hyvinvointivaltiomallille on ollut ominaista muihin maihin verrattuna erityisen vahva julkisen vallan rooli palvelujen järjestämisessä. Kunnat ovat olleet päävastuussa palvelujen järjestämisestä ja valtio on osallistunut säätelemällä ja rahoittamalla näitä palveluita. Hyvinvointivaltion jouduttua kriisiin laman ja hyvinvointivaltio -projektiin kohdistetun kritiikin myötä, on uusia palvelujen tuottamisen keinoja haettu yhteisöllistämisestä ja yksityistämisestä. Tämä tarkoittaa hyvinvointivaltion purkamista. Sosiaalipolitiikan tehtäviä on jaettu eri toimijoiden esimerkiksi valtion, järjestöjen, kirkkojen, kuntien ja yritysten kesken. Lisäksi ovat vielä ns. informaalit toimijat kuten perheet, sukulaiset, naapurit, jne., jotka kantavat hekin oman osansa sosiaalipolitiikasta. Suoritettu jako riippuu luonnollisestikin siitä onko kysymyksessä sosiaalivakuutus, tahdonvastaiset toimenpiteet, socialisaatio vai sosiaalipalvelut. (Anttonen ja Sipilä 1992, 438-439.)

Tehtävät voidaan jakaa myös toisin, jolloin puhutaan usein jaosta yksityisen, julkisen ja kolmannen (ja neljännenkin) sektorin välisestä jaosta. Julkinen sektori, joka hyvinvointivaltio -projektissa oli palvelujen tuottaja onkin nyt niiden mahdollistaja. Palvelut tuotetaan pääosin muualla.

YAD ry on selkeästi kolmannen sektorin toimija, vaikkakin itse kolmas sektori on vaikeasti määriteltävissä. Kolmannen sektorin voidaan ajatella muodostuvan yksityisen ja julkisen sektorin toiminta-alueen väliin jäävistä toimijoista. Tällä välialueella tapahtuu paljon juuri kokeilevaa, pilotti-tyyppistä, innovatiivista toimintaa, jonka mahdollistaa toisiinsa kietoutuvat informaalien sektorin toimijat, järjestöt ja vapaaehtoistyö. (Anttonen ja Sipilä 1992, 448.)

Kolmannen sektorin toimijoiden määrästä on varsinkin erilaisten järjestöjen osuus noussut huimasti. Syynä voi olla esimerkiksi juuri sosiaalisen turvattomuuden, johon YAD ry pyrkii osaltaan vaikuttamaan välillisesti, lisääntyminen 1990-luvun laman seurauksena (Kavonius, I. 2000, 16). Nämä järjestöt ovat-

kin muuttuneet 1990-luvun vähemmistöjen etujärjestöistä yms. keskeisiksi palvelujen tuottajiksi, usein yhteistyössä kuntien kanssa (Nyholm & Suominen 1999, 64). Valtiollehan tämänlainen järjestely on erittäin sopiva, sillä markkinastrategianahan tehtävien delegoiminen "alihankkijoille" on usein miten erittäin kustannustehokasta. Valtion antaessa pois osan sosiaalipalveluistaan se toivoo karsivansa turhia kustannuksia ja helpottavan julkisen vallan menoja ja ylikuormittumista. Alihankintana toteuttaviin sosiaalialan kaupallisiin palveluihin liittyy toki myös riskinsäkin, jolloin voittoa/katetta tavoittelevien yritysten kustannussäästöt saattavat heikentää esim. vieroitushoidon laatua. (Anttonen ja Sipilä 1992, 444-445.)

Valtion, kuntien ja järjestöjen yhteistyön lisääntymistä voidaan osaltaan selittää myös vallitsevalla kolmannen sektorin rahoituskäytännöllä. Useinhan esimerkiksi YAD ry:n kaltaiset järjestöt saavat jotain kunnista ja valtiosta riippumatonta tukea. Tämä antaa tietyn mahdollisuuden, rahoituksen kriisiytyessä, esimerkiksi kunnille väistellä poliittista vastuutaan koska palvelujen tuottaja on vastuussa mahdollisista ongelmista palveluistaan. Tämän takia on erityisen tärkeätä tutkia ja pohtia esimerkiksi YAD ry:n kaltaisen järjestön kysyntää ja kohtaantoa ns. sosiaalimarkkinoilla. Tässä tutkimuksessa markkinat muodostuvat nuorten huumeiden ja päihteidenkäytön kysynnästä ja YAD ry:n tarjoamasta vaihtoehdosta.

3 TEORIA

Tässä työssä käytetty teoreettinen viitekehys perustuu pääosin Erving Goffmannin teoksessa *Frame Analysis* (1974) esittelemään kehysanalyysiin. Ajatuksena on tutkimuksen aiheen mukaisesti saada selville ne ajattelu- ja toimintamallit, jotka tutkimuksen kohteissa vaikuttavat. Ajattelu- ja toimintamallit voitaisiin toki saada esille myös muitakin teoreettisia käsitteitä hyväksi käyttämällä kuten esimerkiksi tulkintarepertuaarin käsitteellä. Tulkintarepertuaarissa voidaan Charles Tillyn (1988, 131-134) mukaan ajatella, että ihmisillä olisi käytössään eri toimintamallien, muotojen ja välineiden kokoelma, joka muodostaisi eräänlaisen kollektiivisen toiminnan ohjelmiston. Kollektiivisen toiminnan ohjelmisto tai repertuaari voidaan myös ymmärtää aikaan ja paikkaan sidotuksi toimintamuotojen kehysjärjestelmäksi.

Hyvin lähelle kehysanalyysiä tulee myös teoriat kollektiivisesta identiteetistä. Kollektiivisen identiteetin käsitteellä ryhmät pyrkivät vastaamaan kysymykseen: Keitä me olemme? Bernhard Giesen (1991, 156) selittää kollektiivisen identiteetin ytimen muodostuvan symbolisista koodeista, joiden avulla ryhmiä ja yhteisöjä voivat tunnistaa sekä ko. ryhmien ulkopuoliset ihmiset että myös sisäpuoliset jäsenet. Symboliset koodit tarkoittavat merkkien järjestelmää, joka on paikallisesti ja ajallisesti sitomatonta ja pystyy sekä järjestämään että kuvastamaan maailman osia. Kollektiivisen identiteetin merkitysmallit pyrkivät myös ohjaamaan sosiaalisen yhteenkuulumisen ja olemisen tulkintoja. Usein kollektiivisen identiteetin muotoihin liittyykin pyrkimys muodostaa ja ylläpitää ryhmiä, se perustuukin usein joidenkin ominaisuuksien valikoimiselle ja painottamiselle. Joidenkin ominaisuuksien painottamisella ryhmät rajaavat itsensä suhteessa sosiaaliseen ympäristöön, esimerkkinä painotuksista on mm. toimintamallit ja tavat. Tutkittaessa kollektiivisiä identiteettejä on tärkeää myös pohtia, että ketkä prosessia ohjaavat ja ketkä määrittävät toimintamallit. (Kaunismaa P 1997, 220-228.)

Tässä työssä on kuitenkin päädytty käyttämään kehysanalyysiä, jotta voitaisiin myös hieman pohtia eri kehysten välistä dynamiikkaa, mikä onkin kehysanalyysin keskeisin osa. Tarkkaa rajaa sille, että milloin ollaan kollektiivisen identiteetin –teorian tai tulkintarepertuaari –teorian alueella ei voida asettaa. Se ei ehkä ole edes kovin tärkeää tutkimuksen tavoitetta ajatellen. Kehysanalyysi puolustaa kuitenkin paikkaansa pääteorianassa tässä tutkimuksessa kehysten merkittävien roolien ansioista, jotka niillä on juuri erilaisten liikkeiden ja ryhmien syntymisen ja kehittymisen peruselementteinä (ks. Snow D ym. 1986, 464.)

3.1 KEHYSANALYYSIN MÄÄRITELMÄ

Yksinkertaisimmillaan Goffmannin tarkoittama kehys voidaan ajatella vaikka valokuvaksi, jolloin kuvattu tapahtuma on ”vangittu” hetkeksi, jota voidaan tarkastella irrallisena, muusta todellisuudesta erillään olevana asiana. Tapahtumasta voidaan kuvata useita irrallisia hetkiä ja verrata niitä toisiinsa sekä siihen kokonaisuuteen, josta kuvat on otettu. Se voi olla myös katkelma tai tarkemmin repliikki jostain näytöksestä, jolloin itse näytelmä on se kehys jolle tuo repliikki tuo sisällön. Kehyksestä riippuu onko esimerkiksi ”tuli on irti!” –repliikki vakavasti otettava uhkatilanne vai tulkitaanko sitä näytelmän asettaman kehysten kautta. (Heiskala R 1991, 90.)

Erving Goffman selittää kehysten käsitettä teoksessaan *Frame Analysis* (1974) seuraavasti: ”Oletan, että tilanteiden määrittelyt muovautuvat sopuoinnissa tapahtumia – ainakin sosiaalisia tapahtumia – ja meidän sitoutumistamme määräävien organisaatioperiaatteiden kanssa. Kehys on sana, jolla viittaa näihin peruselementteihin sellaisina kuin ne voi tunnistaa. Tämä on minun määrittelmäni kehyksestä” (Goffman, E. 1974, 10-11). Goffmannin mukaan kehukset ovat siis eri tilanteiden ja toimintojen määrittelyä. Ajatuksena Goffmannilla on, että tilanteiden määrittelyt rakennetaan yhdensuuntaisina

vaikuttavien organisoivien periaatteiden ja niihin kehitettyjen subjektiivisten sidosten kanssa. Kehykset viittaavat tällöin tilanteen määrittelyn tunnistettavissa oleviin peruseriaatteisiin ja tekee mahdolliseksi soveltajilleen paikallistaa, havaita ja identifioida konkreettisia tapahtumia, jotka on määritelty sen avulla (Blom R & Siisiäinen M 1992, 65.)

Anssi Peräkylä on teoksessaan *Kuoleman Monet Kasvot* (1990) käyttänyt kehysanalyysiä tutkiessaan sairaalahenkilökunnan suhdetta kuolevaan potilaaseen. Hän määrittelee kehykset myös toimintakokonaisuuksiksi jotka ylläpitävät erilaisia todellisuuksia. Peräkylä menee tulkinnoissaan myös hieman pidemmälle, jolloin kehykset pitävät sisällään toiminnallisen puolen lisäksi myös kognitiivisen puolen. Samanlaiseen ajatteluun on päätyneet myös Stuart Hall (1992), jonka mukaan mm. ideologiat ovat ajattelun ja toiminnan viitekehysiksi, joiden kautta maailmaa jäsenetään itselle ja muille (Hall S 1992, 268). Myös Risto Heiskala (1991) toteaa kehysten olevan jotain minkä varassa tajunta tarkastelee maailmaa ja arjen toimijat eivät ole tästä useinkaan tietoisia vaan se saadaan analyysissä esiin, kun sulkeistetaan tulkittavana olevan ilmiön sisältö (Heiskala R 1991). Peräkylä siteeraa teoksessaan myös Anthony Giddensia, joka täydentää Goffmannin omaa määritelmää kehysistä. Giddens toteaa ihmisten välisissä kohtaamisissa implikoituvan joukko sääntöjä ja kehykset ovat sääntöjen parvia, jotka auttavat konstituimaan ja säätelemään toimintoja, määrittelemällä ne tietyn tyyppisiksi toiminoiksi ja tiettyjen sanktioiden alaisiksi. Peräkylä tulkitsee Giddensin nimenomaan kehysten kognitiivisen puolen kannattajaksi. Toiminnallista puolta edustaa Tannen ja Wallat, joita Peräkylä myös siteeraa. Heidän mukaansa kehys viittaa sen määrittelyyn mitä on tapahtumassa vuorovaikutuksessa, määrittelyyn jota ilman yksikään ilmaisu ei voisi tulla tulkituksi. (Peräkylä A 1990, 144-159.)

Tärkeätä on huomata, että kognitiivinen tai toiminnallinen tulkinta kehysistä eivät sulje toisiaan pois vaan ne voivat toimia toisiaan täydentävinä. Peräkylän mielestä Goffmannin oma määritelmä kehysestä on lähempänä toimin-

nallista puolta, jolloin toiminta olisi ensisijaista tietoon nähden. Suhde näiden kahden puolen välillä ei ole kuitenkaan aivan mutkaton. Kehys on toimintaan liittyvä käsite niin, että kehys määrittää ihmisen tekemisiä ja aktualisoituu ihmisen tekemisissä. Tällöin kehys on nimi toimintakokonaisuuksille, jotka sosiaalisen elämän käytännössä ilmenevät vakiintuneina ja joista voidaan arki-tiedon pohjalta puhua erillisinä kokonaisuuksina. Kehykset myös ylläpitävät erilaisia todellisuuksia, jotka eivät välttämättä ole toimijoiden itsensä kehyksiä vaan toimintaa sinänsä organisoivia kehyksiä. Kukin kehys sisältää näin myös oman kognitiivisen ”kulttuurisesti annetun” puolensa. (Eronen T & Heinonen J 1994, 46-47.)

3.2 KEHYSTEN VÄLINEN DYNAMIIKKA

Oleellinen osa ja ”anti” Goffmannin kehysanalyysiä on mahdollisuus tutkia eri kehysten, niin toiminnallisten kuin myös kognitiivisten, välistä dynamiikkaa. Goffmannin Frame Analysis –teos pohtii kehysten välistä dynamiikkaa varsin yleisellä tasolla. Hän erittelee niitä yleisiä rakenteita, joiden mukaisesti kehykset ovat suhteessa toisiinsa, sen sijaan että hän pohtisi kehyksiä systemaattisesti tiettyyn tilanteeseen tai ympäristöön liittyvänä, eri todellisuuksia virittävinä kehyksinä. (Peräkylä A 1990, 158.)

Lähtökohtana kehysten välisten dynamiikan tutkimiselle on kuitenkin Goffmannin havainto, että mikä tahansa tapahtumakulku sisältää todennäköisesti useiden eri kehysten tulkintoja, jotka kaikki viittaavat omaan todellisuuteensa (Eronen T & Heinonen J 1994, 47). Eri kehyksiä yhdistelemällä on toimijalla mahdollisuus päästä erilaisiin tulkintoihin ja todellisuuksiin. Kehysten yhdisteleminen tapahtuu arkielämän tilanteissa usein miten tiedostamatta. Koska kehysten käyttö on tilannesidonnaista, sen voidaan ajatella Peräkylän (1990, 158) mukaisesti perustuvan valikoivaan havaitsemiseen eli kyseessä olevan tilanteen joidenkin piirteiden huomioimiseen toisten jäädessä huomion ulko-

puolelle. Tämänlainen ajattelu pitää implisiittisesti sisällään ajatuksen toimijasta, joka ei elä kokonaistodellisuudessa vaan todellisuus on toimijan tajunnassa ja toiminnassa sosiaalisesti rakentunut osatodellisuus. Toimija on puolestaan kehysten kautta itsensä määrittävä osatoimija. (Nieminen M 1994, 20-21). Toiminta eri kehysten kautta tapahtuu kehysvaihtojen avulla, jotka ovat salamannopeita, usein ennustamattomia ja tilanteeseen sitovia (Heiskala R. 1991.)

Kehysten väliseen dynamiikkaan ja kehysten vaihtoon liittyy oleellisesti "istuttamisen" (eng. keying) käsite. Goffmannin mukaan kehyksen vaihtaminen on jokaisen ihmisen hallitsema arkinen taito ja kehykset voivat ihmisten mielissä olla kerrostuneina päällekkäin. Sellainen toiminto joka on merkityksellistä jossakin kehyksessä, voidaan siirtää myös johonkin toiseen kehykseen, kontekstiin, niin että sen alkuperäinen merkitys säilyy osana uutta merkitystä. Tällöin on kyse kehysten "istuttamisesta" toistensa sisään. Toisaalta voidaan myös yrittää ylläpitää kehysten välisiä rajoja tietoisesti, kun ei haluta vaihtaa kehystä tai saada eri kehysten edustamat todellisuudet vuorovaikutukseen keskenään. (Peräkylä A 1990, 22, 66.)

Kehysten istuttamisen lisäksi voidaan kehysten välistä dynamiikkaa tutkiessa pohtia myös kehyssiltojen rakentumista eri kehysten välillä. Tavallisesti tämänlaisesta tilanteesta on kyse silloin kun esimerkiksi jokin organisaatio rakentaa kehysillan yhdistämällä kaksi tai useampia ideologisesti yhteensopivia mutta rakenteellisesti erillisiä kehyksiä jonkin ongelman tai asian ympärille. Kehyssiltoja voidaan tutkia myös kokonaan omana teoriaan, tulkintakehysten yhteensovittamisen teoriana, jolloin se kiinnittää huomiota tapahtumien ja tilanteiden tulkintaan ja kokemusten merkitykseen, erilaisiin osallistumisen muotoihin ja toiminnan tilannesidonnaisuuteen. Keskeistä on ylittää kuilu esim. järjestön ja yksilötoimijan välillä. (Blom R & Siisiäinen M 1992, 63-68.)

3.3 KEHYSSILLAT

Kehyssilloja voidaan rakentaa hyvin monella eri tavalla. David Snow on erottellut kolme päätapaa jolla yhdistykset ja liikkeet voivat rakentaa kehyssilloja kannattajiinsa: Ensimmäinen tapa on vahvistaa kehyksiä. Tällä pyritään johonkin ongelmaan tai kysymykseen liittyvän kehyksen selkeyttämiseen. Ongelma voi olla esimerkiksi luonteeltaan niin monimutkainen, ettei se kovinkaan helposti "avaudu" yksilöhavainnoijalle. Kysymyksessä voi olla joko laajempien arvojen tai suppeampien uskomusten korostaminen ja sitä kautta sidoksen vahvistaminen kannattajiin. Tällöin käytetään usein hyväksi merkkejä, joilla ei varsinaisesti ole mitään tekemistä itse asian kanssa, vaan ne viittaavat muille alueille kohdistuviin joko positiivisiin tai negatiivisiin asioihin. Toinen tapa on tulkintakehysten laajentaminen. Tämä koskee erityisesti järjestöjä ja liikkeitä joiden ohi "aika on jo ajanut". Tämänlaiset järjestöt ja liikkeet ovat kiinnittyneet arvoihin, jotka ovat vieraita potentiaalisille kannattajille. Tulkintakehysten laajentaminen tarkoittaa tällöin sellaisten kysymysten mukaan ottamista, jotka eivät ole perinteisesti ko. järjestön ominaista aluetta. Esimerkkinä tästä on musiikin hyödyntäminen eri nuorisjärjestöjen piirissä. Kolmantena tapana on tulkintakehysten muuntaminen. Tästä on kyse silloin kun järjestön tai liikkeen tulkintakehys ei ole enää yhteensopiva potentiaalisen kannattajien yksilöllisten kehysten kanssa. (Snow D 1986, 464-481.)

4 YAD ry

YAD ry (Youth Against Drugs/Nuoret huumeita vastaan) on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton yhdistys, joka tekee ehkäisevää päihde ja huume-työtä erityisesti nuorten keskuudessa tarjoamalla tietoa ja tukea sekä järjestämällä päihteidenkäytölle vaihtoehtoista toimintaa. Toiminta johdetaan ja tuetaan keskustoimistolähtöisesti, kuitenkin niin, että paikallisosastot eripuolilla Suomea ovat vastuussa omista toiminnoistaan (Paikallisosasto-opas, 15.)

4.1 TAUSTAA

YAD ry aloitti toimintansa vuonna 1988 Irti Huumeista Ry:n alaisuudessa ja vuonna 1990 se erkani omaksi itsenäiseksi nuorten järjestöksi. YAD ry on siis alusta lähtien toiminut nuorten omana, vapaaehtoisuuteen pohjautuvana järjestönä. Järjestön ajatuksena onkin, että nuori liittyessään YAD ry:n tekee sen ottaakseen kantaa huumeekysymyksiin. Tuloksena on tällöin, että jäseneksi liittynyt nuori tuo huumeidenvastaisuuttaan esille omassa vertaisryhmässään. Vaikkakin YAD ry on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton, on se selkeästi aatteellinen järjestö. Käytännössä uskonnollinen ja poliittinen sitoutumattomuus tarkoittaa sitä, että jäseniksi kelpaavat kaikki uskontoon tai ”väriin” katsomatta kunhan he YAD:ssa toimivat YAD:n ideologian mukaisesti. (Toimintakertomus 1996, 2.)

Järjestön ideologiaan kuuluu huumeiden kokeilun ja käytön ennaltaehkäisy sekä selkeä huumeiden vastaisuus. Huumeiksi järjestö luokittelee ns. klassiset huumeet (hasis, heroini, yms), huumeiksi luokitellut lääkkeet sekä lainsäädännön ulkopuolella olevat huumeet, impattavat aineet sekä korvikkeet. Ideologiaan kuuluu olennaisena osana myös elämänsuojelu, joka pitää si-

sällään huumeasioiden lisäksi myös esim. ympäristökysymykset ja suvaitsevuu den. YAD ry on alkanut ruohonjuuritason toimijana ja pyrkii sitä olemaan edelleenkin välttämättä mahdollisuuksien mukaan ”kankeaa byrokratiaa”. (Paikallisosasto-opas, 32.)

4.2 TOIMINTAA

Yhdistyksen toiminnan voidaan ajatella jakautuvan kolmeen osaan: vaihtoehtoinen toiminta, monipuolinen tiedottaminen ja tukitoiminta

Vaihtoehtoinen toiminta on nuorille ja heidän kaltaisilleen, YADilaisille ja heidän ystävilleen tarkoitettua mielekästä tekemistä ilman päihteitä. Ajatuksena on tarjota vaihtoehtoisia, positiivisia, kokemuksia huumeiden käytön tilalle. Toimintaa on monenlaista. Periaatteessa YAD ry tukee ja järjestää kaikkea toimintaa, resurssien mukaan, mitä nuoret keksivät. Ajatuksena kuitenkin, että ko. toiminnan tulee sopia järjestön ideologiaan. Usein toistuvana toimintamuotona on toiminnalliset nuorisoiilat, jolloin toiminta on jotain minkä illan järjestäjät hallitsevat tai haluavat opettaa muille. Kyseeseen voi tulla vaikkapa propellihattujen teko paikallisosaston illanvietossa. Toiminnan ei tarvitse sisältää huume tiedoutta varsinaisena ohjelmana, joskin on suositeltavaa pitää esillä tietoa YAD ry:stä ja huumeista. (Paikallisosasto-opas, 5.)

Paikallisosastot voivat järjestää myös leirejä paikallisille jäsenilleen ja heidän ystävilleen. He voivat kutsua myös jonkin toisen paikallisosaston kylään tai jonkin toisen nuorisoryhmän, jonka ideologia ei ole YAD:n ideologian vastainen. Leirien teemoina voi olla vaikkapa musiikki, melonta, liikunta seikkailu, teatteri, ruoka tai mitä tahansa. Mukaan voidaan kutsua myös joku työntekijä YAD:sta tai joku muu asiantuntija puhumaan huumeista ja niihin liittyvistä kysymyksistä. (Paikallisosasto-opas, 5.)

YAD järjestää myös valtakunnallisia leirejä, jotka sisältävät yleensä jonkin teeman. Leireille ovat tervetulleita kaikki järjestön jäsenet ja heidän ystävänsä. Teemoina näilläkin leireillä voi olla esimerkiksi kädentaidot, ruuanlaitto, melonta, kiipeily, liikunta, kulttuuri, yms. Huumeproblematiikan käsittelyn lisäksi, niin paikallistason leireillä kuin myös valtakunnallisilla leireillä on tärkeää vahvistaa osallistujien yhteenkuuluvuuden tunnetta. Seuraava lainaus kuvaa hyvin YAD:n leirejä:

”Lauantai aamuna jalkauduimme kahtia ja osa porukasta pelehti Mika Keski-Kapeen johdolla ilmaisutaidon harjoituksia ja toinen puolikas ryhmästä tutustui satujen ihmeelliseen maailmaan. Kirjallisuus terapeutti Maila Meinikkala pisti porukan pohtimaan yhteiskunnan epäkohtia Kirjavan Kissan ja Tytti Pääskysen rakkaus tarinan avulla. Erinäisten kahvi- ja ruokataukojen jälkeen Pirkko Pitko opetti meille Pyhiä tansseja. ... Yksi leirin odotetuimmista aiheista koitti tanssituokion jälkeen. Pirre tempaisi esiin Tarot – korttipakkansa ja kertoi meille alitajunnan tulkitsemisesta korttien avulla....Illalla oli taas vuorossa yrttisauna ja lämminhenkinen illanvietto...Kynttilän valossa toteutettu hellyyspiiri sai kaikki hyvälle ja rauhalliselle mielelle.” (Yadilainen 1/96, 6.)

Tärkeää on myös siis opetella sosiaalisia taitoja, lisätä rohkeutta toisten kohtaamiseen, opetella purkamaan tunteita, pitää hauskaa ja tutustua toisiin saman ideologian tunnustaviin ihmisiin. Tiedot näistä leireistä välittyy keskustoimiston kautta jäsenkirjeiden mukana. (Paikallisosasto-opas, 5-6.)

Toimintaan kuuluu myös festarityö ja infopisteet. Festarityö on yksi YAD ry:n alkuperäisimmistä työ- ja toimintamuodoista. Siinä YAD:n ideologian mukaisesti ajatellaan toteutuvan ehkäisevän huumeilyn ja päihdekasvatuksen tärkein perusajatus eli vuorovaikutus nuorten kanssa. Vuorovaikutuksen merkitystä on vähätelty huumevalistuksessa eikä silloin ole annettu nuorelle mahdollisuutta löytää ja ”kehittää” itselleen vastauksia huumeeksymyksiin. YAD

osallistuu kaikkiin Suomen suurimpiin musiikkifestivaaleihin (pääsääntöisesti ns. Rockfestareihin). Musiikkifestivaaleilla YAD pitää infopisteitä, joissa se kertoo huumeista sekä omasta toiminnastaan. Infopisteiden pito on YAD:ssa koettu erityisen tärkeäksi sillä siellä kohdataan se nuorten ryhmä, joka muuten jää ennaltaehkäisevältä ja tiedottavalta työltä tavoittamatta. Näillä infopisteillä tietoa jaetaan yhdistyksen luonteelle ominaisella tavalla eli ei tyrkyttämällä, vaan olemalla esillä ja keskustelemalla nuorten kanssa. (Toimintasuunnitelma 2001, 5.)

Festari- ja infopistetyötä tekeviin vapaaehtoisiin panostetaan YAD:ssa vahvasti. Heille järjestetään koulutusta, joka antaa valmiuksia tiedotustyöhön ja ihmisten kohtaamiseen. Koulutus onkin tärkeä osa YAD:n toimintaa. Järjestö uskoo tiedon rooliin nuorten tehdessä ratkaisuja omasta päihteiden käytöstään. Koulutusta järjestetään paikallisosastoissa, merkittävässä asemassa tässä asiassa on ollut pääkaupunkiseudun YAD, ja niissä käsitellään laajasti ja korkeatasoisesti huumausaineisiin liittyviä asioita. Koulutuksissa myös kehitetään YAD ry:n toimintalinjoja ja etsitään yhdessä päihteettömiä ratkaisumalleja elämän erilaisiin ongelmatilanteisiin. Teoriatiedon lisäksi käsitelläänkin myös ihmisen minäkuvaan ja persoonallisuuteen liittyviä elementtejä. Nämä koulutukset on tarkoitettu YAD ry:n jäsenten ja lisäksi myös päihdealan ammattilaisille. (Toimintasuunnitelma 2001, 5-6.)

Omana osa-alueenaan YAD ry:n koulutustoiminnassa on ns. sisäinen koulutus. Sisäinen koulutus tarkoittaa uusille jäsenille järjestettävää YAD ABC – koulutusta, jonka tarkoitus on antaa perusvalmiudet ja tiedot sekä huumeisiin että YAD ry:n liittyvissä asioissa. Lisäksi järjestetään paikallisosastojen yhdyshenkilöille kaksi koulutuksellista yhdyshenkilötapaamista vuodessa, tarkoituksena tukea heitä käytännön työssä, tarjota ideoita heidän paikalliseen toimintaansa ja lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Sisäiseen koulutukseen osallistuu myös työntekijöitä, mutta heille on myös tarjolla talon ulkopuolista koulutusta. YAD ry:n työntekijät ovat ehkäisevän huumetyön kehittäjän roo-

lissa, joka vaatii jatkuvaa koulutusta alan suuntauksista. (Toimintasuunnitelma 2001, 5-6.)

Tapahtumat ovat myös oleellinen osa YAD ry:n toimintaa. Tapahtumia järjestetään jäsenille, heidän ystävilleen sekä muille. Yhteistä näille tapahtumille on, että ne kaikki ovat lähteneet nuorten omasta kiinnostuksesta ja ovat myös nuorten itsensä toteuttamia. Tarkoituksena näillä tapahtumilla on tarjota positiivisia vaihtoehtoja päihteiden käytölle kehittämällä nuorten omia kykyjä/taitoja, eheyttämällä minäkuvaa ja luomalla samalla uusia ihmissuhteita. Tapahtumat järjestetään joko valtakunnallisesti tai paikallisesti viikoittain. (Toimintasuunnitelma 2001, 6.)

4.3 TUKITOIMINTA

YAD ry:n toteuttama tukitoiminta jakaantuu kolmeen eri osa-alueeseen:

1. Toiminnalliseen tukeen, joka tarkoittaa yhteisöllistä toimintaa kuten edellä mainittuja leirejä.
2. Työntekijöiden ja aktiivien jäsenien toteuttamaan hoitoonohjaustyöhön sekä asiakastukeen.
3. YAD ry:n ns. tukitoimintamenetelmään.

Toiminnallisen tuen piiriin ovat tervetulleita päihteistä eroon pyrkivät nuoret, entiset huumeiden käyttäjät ja heidän läheisensä. Tavoitteena on estää "retkahduksia" sekä luoda ja vahvistaa sosiaalisia kontakteja, vuorovaikutusta ja ihmissuhteita kaikenlaisen tekemisen ja yhdessäolon kautta. Tämä "turvaverkko" luodaan vapaaehtoistyöntekijöiden voimin työntekijöiden ohjauksen alaisena. Hoitoonohjausta ja asiakastukea YAD ry toteuttaa mm. keskustuimistolle tulevien kriisipuheluiden vastaamisen muodossa. Tällöin jaetaan tietoa ja tukea ohjausta hakeville.

YAD ry:n tukitoimintamenetelmä on vapaaehtoista työtä, jossa ohjaaja pyrkii luomaan säännöllisen suhteen ryhmän ja sen jäseniin erilaisten harrastetoimintojen avulla. Ajatuksena on tarjota mielekäästä ja kehittävästä toimintaa ja solmia luottamuksellinen suhde, joka perustuu myönteiselle vuorovaikutukselle. Tämä toiminta tarjoaa konkreettista tekemistä jäsenille ja on selkeästi tavoitteellista toimintaa, jota seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Oleellista tälle toiminnalle on myös sen rooli kuntasektorin ja kolmannen sektorin yhteistyön kehittäjänä. Toimintaan mukaan tulevat tukihenkilöt koulutetaan tehtävään ja he saavat koulutuksen joka antaa valmiuksia niin yksilö- kuin ryhmäohjaukseen. (Toimintasuunnitelma 2001, 6-7.)

4.4 PROJEKTIT

Myös YAD ry on omaksunut, muiden kolmannen sektorin järjestöjen tavoin, projektit osaksi työmuotoa. Projektit ovat osa YADia mutta kuitenkin itsenäisiä projekteja omine työntekijöineen. Tällä hetkellä YAD ry:ssä toimii neljä projektia: ehkäisevän työn koordinoitiprojekti, puuttumisen malli, tukiystäväprojekti ja ehkäisevä huumetyö Kuusankoskella –hanke.

([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Ehkäisevän työn koordinoitiprojekti toteutetaan kuudella paikkakunnalla yhdessä Elämäntapaliiton kanssa. Projektipaikkakuntia ovat: Kotka, Sipoo, Tuusula, Kerava, Jyväskylä ja Jyväskylän maalaiskunta. Projektissa toimii kolme työntekijää. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Projektin tavoitteena on luoda alueellisia toimintastrategioita ja toimenpideohjelmia lasten ja nuorten kanssa tehtävään työhön. Kohderyhmänä ovat ne lapset ja nuoret, jotka tarvitsevat tukea koulunkäyntiin ja sosiaalisiin taitoihin. Projektin toteuttavat käytännössä paikalliset toimijat.

([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Vuoden 2001 aikana projektin toimintaa laajennetaan Kotkan alueella kahdelle uudelle koululle ja Jyväskylässä kartoitetaan kaikki ala-asteen koulut. Varsinainen toiminta loppuu vuoden 2001 joulukuussa, jonka jälkeen kirjoitetaan valmiiksi alueellinen ehkäisevän työn malli. Vuoden 2001 keväällä suunnitellaan myös jatkohanke nykyisen projektin pohjalta. Projektin arvioinnin tekee STAKES. Arviointi julkaistaan syksyllä 2001.

([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Puuttumisen malli on YADin, Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän kaupungin opetustoimen yhteishanke. Hankkeen tavoitteena on luoda koulukohtainen valmiussuunnitelma, jota käytetään kun koulu kohtaa huumeongelmaa. Valmiussuunnitelman lisäksi hankkeen tavoitteena on edistää päihteettömän elämän arvoja ja edesauttaa nuoria löytämään vaihtoehtoja päihteiden käytölle. Hankkeen aikana pyritään kartuttamaan koulun opettajien, muun henkilökunnan, oppilaiden ja vanhempien tieto -taitoa huumeekysymyksissä. Hanke luo selkeän ja konkreettisen mallin kuinka toimitaan esimerkiksi silloin, kun oppilaitoksen tietoon tulee oppilaan huumekekoilut tai käyttö. Valmiussuunnitelma pitää sisällään kaikki ne toimenpiteet ja verkostot, joita tarvitaan asian eteenpäin viemiseksi. Mallin luominen tapahtuu kouluyhteisön ja ympäröivän verkoston vuorovaikutuksellisen prosessina.

([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

YAD ry:n Pääkaupunkiseudun paikallisosasto jatkaa vuonna 2001 Kulttuurielämykset elämönhallinnan tueksi -tukiystäväprojektin toteuttamista. Projekti aloitettiin vuonna 1999. Projektin ensisijainen tarkoitus on luoda ja ylläpitää sosiaalista turvaverkkoa raitistuneiden päihdeongelmaisten auttamiseksi hoidon jälkeisen vaikean elämänvaiheen yli. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Projektin tavoitteena on edistää raitista elämäntapaa, tukea kuivilla pysymistä ja auttaa yhteiskuntaan sopeutumisessa. Projektissa organisoidaan mielekästä päihteetöntä toimintaa, tarjotaan terveitä sosiaalisia kontakteja sekä samalla edesautetaan elämönhallinnan ja yhteiskunnassa tarvittavien taitojen

kehittymistä. Projektiin otetaan mukaan myös maahanmuuttajia, etenkin entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen tulleita. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Projekti tarjoaa päihteetöntä toimintaa ja tukea niin ryhmässä kuin yksilötasollakin. Projektissa hyödynnetään erityisesti kulttuurin ja monikulttuurisuuden tarjoamia mahdollisuuksia. Yhteiset kokemukset ja elämykset luovat ryhmähenkeä ja ponnahduslaudan tukisuhteen muodostumiselle. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Ryhmätapaamisissa mm. tutustutaan yhdessä kaikenlaisiin kulttuuritapahtumiin (elokuvat, teatteri, konsertit, ooppera, musikaalit, taidenäyttelyt jne.). Erilaisten taide-esitysten kautta ongelmallisessa tilanteessa olevien toivotaan pystyvän helpommin tunnistamaan ja purkamaan lukkiutuneita tunteitaan sekä tuntemaan yhteisyyttä saman elämyksen jakaneiden muiden ryhmäläisten kanssa. Tavoitteena on, että juuri koetusta yhteisestä elämyksestä virittynyt keskusteluyhteys etenee luottamuksen lisääntymisen myötä myös arjen tasolle, arjen ongelmiin. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Yksilötasolle muodostuvia tukiystäväsuhteita ylläpidetään myös ryhmätapaamisten välillä, siten että kontakteja tuettavan ja tukiystävän välillä on vähintään kerran viikossa. Kullekin tuettavalle pyritään järjestämään 1-3 henkilökohtaista tukiystävää. Kolme tukisuhdetta solmineella tuettavalla saattaa siten olla viikon aikana kolme tukiystävätapaamista ja kahdesti kuussa tapaaminen koko ryhmän kanssa kulttuurin tai muun illanvieton merkeissä. Tukiystävät koulutautuvat tehtävänsä edellyttämällä tavalla. Kerran kuussa on tukiystävien ryhmätyönohjaus. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Yhdistys järjestää em. kulttuuritoiminnan ohella kaikenlaisia päihteettömiä toimintapäiviä, työpajoja, luontoretkiä, leirejä yms., joihin osallistuminen tuo vaihtelua projektin toimintamuotoihin. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan YADin yhteistyökumppaneiden ja muiden läheisten tahojen järjestämiin tapahtumiin. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Ehkäisevä huumetyö Kuusankoskella -projektin lähtökohtana on huumausaineiden kokeilun ja käytön ennaltaehkäisy Kuusankoskella ja sen lähikunnissa. Ehkäisevä työ rakentuu yhdistyksen perustoiminnan pohjalle. Projektissa hyödynnetään yhdistyksen muissa projekteissa kehitettyjä työmuotoja. Projektin liikkeellepanevana voimana on toiminut Kymi osakeyhtiön 100-vuotissäätiö. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Projekti alkaa maaliskuussa 2001 ja sen toimintamuodoiksi on kaavailtu seuraavanlaisia toimintoja: Projekti tiedottaa huumeisiin liittyvistä asioista ja osallistuu yleiseen mediakeskusteluun pyrkien näin vaikuttamaan ihmisten asenteisiin. Projektin työntekijä ohjaa vapaaehtoisten nuorten ryhmää, joka tulee kiertämään alueen nuorisotapahtumia (konsertit, discot, festarit) pitäen infopistettä. Projekti kehittää yhdessä alueen koulujen kanssa huumeisiin ja huumeidenkäytön vaihtoehtoihin liittyviä teemapäiviä. Projekti antaa myös alueen kouluille mahdollisuuden hyödyntää YADin ammattitaitoa puuttumisen mallin luomisessa kouluille. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Projekti luo alueelle pien- ja perheryhmätoimintaa, joka kohdennetaan tukea tarvitseville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Ryhmät kootaan sosiaalista tukea tarvitsevien kartoituksen pohjalta ja toiminnassa hyödynnetään YADin Ehkäisevän työn -koordinaatioprojektin tuomaa osaamista. Yhdistyksen paikallisosaston toimintaan osallistuu kaikenlaisia nuoria ja ryhmä pyrkii tukemaan toinen toisiaan olivat sitten kysymyksessä päihteillä oireilevat tai muuten tukea kaipaavat. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Projektin peruslähtökohtana on kansalaistoiminnan herättäminen. Projektityöntekijä hakee alueen nuoria mukaan ehkäisevään huumetyöhön ja perustaa alueelle nuorten vapaaehtoisten ryhmän. YADin paikallisosastona toimiva ryhmä järjestää monimuotoista vaihtoehtoista toimintaa huumeidenkäytön tilalle sekä jakaa yhdistyksen elämänsuojelullista näkemystä. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

4.5 YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

Yhdistyksen tehtäväksi on noussut myös entistä selkeämmin yleiseen mielipiteeseen vaikuttaminen. Asenteisiin pyritään vaikuttaa niin, että mahdollisimman moni nuori ja heidän kaltaisensa tietää YAD ry:n kielteisen asenteen huumausaineisiin ja myönteisen elämänasenteen. YAD ry:n jäsenet vaikuttavat esimerkillään kaveripiirissään, kouluissaan, työpaikoillaan ja vapaa-aikanaan. Mielipide- ja kannanottokirjoituksilla, radion, TV:n ja Internetin välityksellä saadaan ihmiset tiedostamaan huumeongelman vakavuus ja ennen kaikkea ajattelemaan ehkäisevän työn keinoja ja merkitystä. Päihdekasvatus elää parhaillaan murrosvaihetta. Aikaisemmin käytetyt menetelmät ovat osoittautuneet osittain tehottomiksi ja valistajat on pahimmillaan syyllistynyt karkeisiin virheisiin ja nuorten aliarvioimiseen. YADin rooli päihdekasvatuksen kehittäjänä on tärkeä. Yhdistys hyödyntää nuorekasta ja rehellistä suhtautumista päihdekulttuuriin ja pystyy tuomaan vuorovaikutuksellisia ja nuoria kunnioittavia toimintamuotoja alalle. Yhdistyksen julkaisema ENO-lehti vaikuttaa myös oleellisena osana mielipiteen muodostukseen.

([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Yleiseen mielipiteeseen vaikutetaan myös päätöksentekijöiden kautta. Keskusteluihin alaa koskevista kysymyksistä osallistutaan jatkuvasti. Yhdistyksellä on edustaja Terveiden Edistämisen Keskuksen Huumetyön foorumissa. Huumetyön foorumin kautta kansalaisjärjestö voi viestittää omaa näkökulmaansa päätöksentekijöille esimerkiksi Sosiaali- ja Terveysministeriön kautta. ([http://www.yad.finlandia.net/.](http://www.yad.finlandia.net/))

Yleiseen mielipiteeseen vaikutetaan myös yhteistyön kautta. Yhteistyö paikallisella tasolla on myös muutenkin tärkeää, joten paikallisosastoja kannustetaan osallistumaan kuntansa verkostoyhteistyöhön. Yhteistyöprojekteihin osallistutaan silloin, kun YAD ry:n rooli työryhmässä on selkeä. Yhteistyötä tehdään esim. Terveiden Edistämisen Keskuksen, KEPAN, SPR:n, Elä-

mäntapaliiton ja Nimettömien narkomaanien kanssa jatketaan. YAD jatkaa yhteistyötään myös muiden päihdejärjestöjen ja organisaatioiden, hoitopaikkojen, nuoriso- ja sosiaalityöntekijöiden sekä terveydenhuoltohenkilöstön kanssa. (<http://www.yad.finlandia.net/>.)

4.6 YAD ry:n RAHOITUS

Suomalaiselle kolmannelle sektorille on muista Euroopan Unionin maista poiketen tyypillistä kohtalaisen suuri omalla rahoituksella toteutettu toiminta. Suhteellisen korkea omarahoitusosuus (61%) takaa suomalaiselle kolmannelle sektorille myös kohtalaisen suuren vapauden ja riippumattomuuden valtiosta. Pienin omarahoitusosuus ja näin ollen julkisesta rahoituksesta riippuvaisia ovat terveydenhuollon palveluja (46%) ja sosiaalipalveluja (38%) järjestävät toimijat. (Helander 2000, 5-6.)

Valtio, kunnat sekä Raha-automaattiyhdistys ovat merkittävimpiä julkisia kolmannen sektorin rahoittajia. Raha-automaattiyhdistys rahoittaa yksinään noin neljänneksen kolmannen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista (Kavonius, I. 2000, 12-13). Vuonna 1937 perustetun Raha-automaattiyhdistyksen tuotto jaetaan avustuksina yleishyödyllisille ja oikeuskelpoisille yhdistyksille. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto syntyy pelitoiminnasta, jota valvoo sisäasiainministeriö ja avustustoimintaa sosiaali- ja terveysministeriö. Raha-automaattiyhdistyksen toiminnan kohteena on erityisesti taloudellisten ja sosiaalisten ongelmien kanssa painiskelevien väestöryhmien ja yksilöiden avun ja tuen turvaaminen. (Tervakari A-M. 2000, 23.)

Myös YAD ry:n toiminnan päärahoittajana on Raha-automaattiyhdistys. Lisäksi paikallisosastojen kotikunnat tukevat paikallista toimintaa. ENO-lehden levikkimyyntillä rahoitetaan lehden julkaisu, myynti ja osa yhdistyksen toiminnasta. Sosiaali- ja terveysministeriö tukee Puuttumisen malli -hanketta.

Yhdistyksen saama Suomen Lääkäriliiton tunnustuspalkinto on tuonut mukanaan myös lahjoituksia yrityksiltä. YAD ry onkin uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton myös rahoituksen ja lahjoitusten suhteen eli kaikki raha kelpaa kunhan se ei sido YAD ry:tä mihinkään.

Omaa varainhankintaa pyritään toteuttamaan myös paikallistasolla. Paikallisosastoissa kiinnitetään erityistä huomiota, yhtenä toimintamuotona, jäsenten omaan aktiivisuuteen varainhankinnassa. Yhdistys hankkii itse varoja myös pitämällä maksullisia luentoja ja tapahtumia. Yhdistyksen taloushallintoa kehitetään myös tiivistämällä yhteistyötä Keski-suomen Yhteisöjen Tuki ry:n (KYT) kanssa, jonka jäsenjärjestö YAD ry on. (<http://www.yad.finlandia.net/>.)

Kolmannen sektorin toiminta on muuttunut kuntien palvelukysynnän kasvaessa valtionuudistusten ja laman seurauksena. Raha-automaattiyhdistyksen tuella on monet eri järjestöt aloittaneet eri projekteja vastatakseen tuohon palvelutarpeeseen ja kehittääkseen uusia palvelumuotoja etenkin sosiaali- ja terveyshuollon alueelle (Nyholm & Suominen). Esimerkiksi vuonna 1998 katettiin sosiaali- ja terveysjärjestöjen kuluista 16% Raha-automaattiyhdistyksen avustuksilla, asiakas- ja palvelumaksuilla 46%, keräyksillä yms. 9% ja loput kulut, noin 30% muilla julkisilla avustuksilla ja tuotoilla (Sailas 2000). Aivan ongelmatonta ei Raha-automaattiyhdistyksen rahoitus- ja avustustoiminta ole kuitenkaan ollut. Erilaisia järjestöjen tekemiä projektikokeiluja on myös kritisoitu monin tavoin: usein eri projektien (jollaiseksi voidaan käsittää myös jossain määrin koko järjestön elinkaari ja siihen liittyvät kognitiiviset/toiminnalliset kehykset) onnistuminen on kiinni projektin vetäjän persoonallisuudesta tai taidoista. Usein projektien aikaa ja resursseja kuluu turhaan yhteistyön opetteluun, kuten myös projektien organisoimisessa, yhteistyöverkoston luomisessa ja sen sovittamisessa olemassa olevaan palvelurakenteeseen kuluu paljon aikaa ja rahaa. (Nyholm & suominen 1999, 65-82.)

5 YAD ry:n KEHYKSET

Tässä tutkimuksessa on tutkittavana olevan YAD ry nimisen järjestön viitekehukset jaoteltu kahteen pääluokkaan: kognitiivisiin viitekehyksiin ja toiminnallisiin viitekehyksiin. Jako voitaisiin toki suorittaa toisinkin esim. tässä tapauksessa suoraan huumeidenvastaiseen toimintaan liittyvät kehykset ja muut kehykset. Tässä tutkimuksessa on kuitenkin haluttu tuoda esiin, ehkä hieman korostaenkin, ne ajatusmallit tai ideologiat ja viitekehukset, jotka ovat YAD ry:n toiminnan takana. Tässä mielessä kyseessä on tyypillinen interventio – tutkimus, jolla halutaan esiin tuoda toiminnan takana olevat sosiologiset tai sosiaalisesti konstruoidut viitekehukset. Viitekehyksiä ei voi kuitenkaan kokonaan erottaa toisistaan. Ne menevät päällekkäin, limittäin ja vaikuttavat toinen toisiinsa. Myöskään tarkkaa jakoa kognitiivisiin ja toiminnallisiin kehyksiin ei voida tehdä. Näin ollen jakotapa ei ole niinkään ratkaiseva vaan toimii vain eräänä tutkimuksen teon apuvälineenä.

5.1 KOGNITIIVISET KEHYKSET

5.1.1 Asiantuntijakehys

YAD ry on selvästi profiloitunut, sisältä sekä ulkopäin, huumausainealan asiantuntija organisaatioksi. Sisältöpäin huumausainealan asiantuntijaksi profiloitumista on tapahtunut mm. toimintakertomusten kautta. Esimerkiksi vuoden 1997 toimintakertomuksessa todetaan seuraavaa:

”Vuoden 1997 aikana YAD järjesti koulutuspäivien lisäksi valtakunnallisia koulutusviikonloppuja. Näihin osallistui yli 300 ihmistä. Osa osallistujista oli sosiaali- ja terveysalan sekä nuorisotyön ammattilaisia, jotka olivat hakemassa työtään varten tietoa, osa taval-

lisiä nuoria, jotka ovat kiinnostuneita huumeisiin liittyvistä asioista. Yhdistyksen toiminta pohjautuu ajatukseen siitä että tehdäkseen valintoja, nuorella täytyy asenteiden perustana olla myös tietoa. Tietopohjaa on pyritty kartuttamaan koulutuksilla. Koulutuksien luentojen sisällöstä on tiedotettu myös niille jäsenille, jotka eivät päässeet paikalle. Jäsenlehteen on kirjoitettu artikkeleita koulutuksien mielenkiintoisimmista luennoista.” (Toimintakertomus 1997.)

Sekä vuoden 2000 toimintakertomuksessa vielä selkeämmin:

”Tulevana toimintavuonna yhdistyksemme toimintaa on tarkoitus esitellä sekä radiossa että televisiossa. Ensisijaisesti pyrimme esille nuortenohjelmiin, joista nuoret saavat selkeää viestiä huumausaineisiin liittyvistä haitoista ja ennen kaikkea niistä positiivisista vaihtoehdoista, joita elämään liittyy. YADin asemaa asiantuntijana kasvatetaan mm. osallistumalla kokonaisvaltaisemmin huume keskusteluihin.” (Toimintakertomus 2000.)

Toimintakertomukset ovat tarkoitettu paitsi jäsenille niin myös YAD ry:n ulkopuolisille henkilöille luettavaksi. YAD ry korostaa jäsenilleen tarjoamansa jatkuvan koulutuksen osuutta oman asiantuntijuutensa lähtökohtana. Asiantuntijuuden tuoma rooli aiheuttaa myös hieman ristiriitaa YAD ry:n kognitiivisissa kehyksissä. Toisaalta YAD ry pyrkii tarjoamaan objektiivista sekä oikeaa tietoa huumeista ja niiden vaikutuksista kuten käy ilmi esimerkiksi YAD ry:n paikallisosasto-oppaasta:

”Monipuolisella tiedottamisella pyrimme vaikuttamaan asenteisiin. YAD osallistuu huume keskusteluun, pyrkii antamaan objektiivisen kuvan huumausaineproblematiikkaan liittyvistä asioista, sekä luennoi ja kouluttaa. Tiedostustoimintaa on myös materiaalin tuottaminen ja ennen kaikkea infopistetyö, jota tehdään kaikenlaisissa tapahtumissa, joissa nuoria tavoitamme. Ennen kaikkea haluam-

me vaikuttaa ihmisten asenteisiin positiivisesti. YADilainen vaikuttaa parhaimmillaan omassa ystäväpiirissään.” (YAD ry:n Paikallisosasto-opas.)

Objektiivisen tiedon ja kuvan lisäksi YAD ry tarjoaa kuitenkin myös selvää asenteellista tietoa. Asenteellisesta tiedosta käy esimerkkinä vuoden 2000 toimintasuunnitelman kohta, jossa kuvaillaan YAD ry:n tiedotustoimintaa:

”Tulevana toimintavuonna yhdistyksemme toimintaa on tarkoitus esitellä sekä radiossa että televisiossa. Ensisijaisesti pyrimme esille nuortenohjelmiin, joista nuoret saavat selkeää viestiä huumausaineisiin liittyvistä haitoista ja ennen kaikkea niistä positiivisista vaihtoehtoista, joita elämään liittyy.” (Toimintasuunnitelma 2000.)

YAD ry:n asiantuntijuus on myös ulkoisesti määriteltyä tai tunnustettua. Ulkoisella määrittelyllä tarkoitetaan tässä muuta kuin YAD ry:n itse tuottaa aineistoa esim. lehtikirjoitukset ja haastattelut. Hyvänä esimerkkinä ulkoisesta tunnustuksesta voisi pitää Lääkäriliiton tunnustusta YAD ry:lle:

”Suomen Lääkäriliitto on 90-vuotisjuhlansa kunniksi myöntänyt 100 000 markan suuruisen terveydenhuollon tunnustuspalkinnon ennaltaehkäisevää huumetyötä tekeväille YAD Youth Against Drugs –järjestölle.” (Sairaala, 3/2000.)

Tosin samaisessa lehtileikkeessä on jälleen esillä ristiriita objektiivisen tiedon ja asenteellisuuden välillä, joka osaltaan saattaa vaikuttaa asiantuntijuuden luotettavuuteen:

”...Vaihtoehtoisen toiminnan tarkoitus on tarjota nuorille, nuoremmielisille, yadilaisille ja heidän ystävilleen mielekästä tekemistä. Huumeisiin suhtaudutaan kielteisesti. huumeiden käytön tilalle

halutaan tarjota positiivisia vaihtoehtoja.... Monipuolisella tiedottamisella pyritään vaikuttamaan asenteisiin. YAD osallistuu huume keskusteluun, pyrkii antamaan objektiivisen kuvan huumeausaineproblematiikkaan.” (Sairaala, 3/2000.)

5.1.2 Nuortenedustajakehys

YAD ry:n asiantuntijuuden voidaan osaltaan ajatella olevan nuorisojärjestön substanssiosaaminen nuorisoon liittyvien asioiden suhteen. Substanssiosaamisen pohjana on nuorten oma järjestö, joka toimii nuorilta nuorille:

”Yhdistys toimii alkuperäisen ideologiansa mukaisesti, ollen nuorten oma vapaaehtoistyöhön perustuva järjestö. Yhdistyksen ensisijainen tehtävä on huume kokeiluja ja käyttöä ennaltaehkäisevä työ. Nuori, joka hakeutuu huumeidenvastaiseen yhdistykseen, tekee sen usein ottaakseen kantaa.” (Toimintakertomus 1996.)

Toisaalta siitä, että YAD ry toimii nuorten edustajana todetaan esimerkiksi vuoden 1996 toimintakertomuksessa seuraavaa:

”Yleiseen mielipiteeseen vaikuttaminen oli toimintavuonna merkittävää. Huume ongelmasta keskusteltiin tiedotusvälineissä runsaasti usein kysymättä nuorilta itseltään. Siksi on tärkeää että YAD pyrkii tuomaan nuorten näkökulman esille.” (Toimintakertomus 1996.)

YAD ry toimii myös ikään kuin myös nuorisiasioiden asiantuntijana nuorten omissa ongelmissa:

”YAD on osallistunut perinteisesti kesän rock-festivaaleille. Festariryön tehtävänä on jakaa tietoa huumeisiin liittyvistä asioista ja

tuoda esille näkemystä huumeettomasta elämästä. Festarityössä kohdataan erittäin paljon nuoria, ja varsinkin niitä, joille huumaus- ainekysymykset ovat ajankohtaisia. Festarityössä käydään keskusteluja aineista sekä kaikesta nuoruuteen ja elämiseen liittyvistä asioista.” (Toimintakertomus 1997.)

Toimintakertomusten ja –suunnitelmien kautta YAD ry on ikään kuin sisältäpäin asettanut itselleen nuorisoasioiden asiantuntijakehyksen. Sama kehys löytyy myös ulkoapäin annettuna esim. YAD ry:stä kirjoitettujen lehtijuttujen kautta:

”Huumeista on kerrottava myös hyvät puolet....Sosiologi Kristiina Kuussaari muistutti, että huumeidenkäyttö alkaa kollektiivisena hauskanpitona. Nuorison ääntä edustivat nuorisotyöntekijä Ari Vuokko ja Jyväskylän YADin (Youth Agaist Drugs) Janne Veikkolainen.” (Turun Sanomat 23.02.2000.)

On luonnollista, että YAD ry nuorisojärjestönä edustaa nuoria ja YADin kanta onkin ”Liittyessään järjestöömme nuori ottaa samalla kantaa huumeettoman elämän puolesta” (Toimintasuunnitelma vuodelle 2000). Kehysanalyysin valossa YAD ry edustaa kuitenkin vain huumeettoman elämän puolesta olevia nuoria ja näiden näkökulmia.

5.1.3 Yhteiskunnallinen osallistuminen

Yhtenä kehyksenä, niin kognitiivisena kuin toiminnallisenakin, voidaan YAD ry:n osalta pitää myös yhteiskunnalliseen huume keskusteluun ja asenteisiin vaikuttamista. Yhtenä esimerkkinä tästä on kirjoitus vuoden 2001 toimintasuunnitelmassa:

”Yhdistyksen näkyminen mediassa on tärkeää asenteisiin vaikuttamista. Paikallisosastojen yhdyshenkilöiden koulutusjärjestelmään on liitetty perustietoja tiedotustoiminnasta. Paikallisosastot ovat näkyvillä alueidensa lehdissä ja näin pystymme vaikuttamaan alueellisesti antamalla positiivinen kuva huumeettomuudesta. Myös valtakunnallisesti otetaan kantaa huumekeskusteluun ja ennen kaikkea pyritään ohjaamaan keskustelua juurtuneilta uriltaan enemmän ratkaisukeskeiseksi.” (Toimintasuunnitelma vuodelle 2001.)

YAD ry:n tavoite on käydä yhteiskunnallista keskustelua nimenomaan huumausaineisiin liittyen. Usein keskustelun sävy on yhteiskuntakriittinen, kuten käy ilmi Ehkäisevän päihdetyön viikon 21.29.10.2000 lehtikirjoituksesta. YAD ry oli yhtenä toteuttajana ko. viikolla, yhteistyössä useiden muiden päihteettömän elämän puolesta kampanjoivien järjestöjen kanssa:

”Viikon aikana halutaan herättää kysymyksiä ja virittää keskustelua siitä mitä vastuu päihdeasioissa merkitsee ja kenelle vastuu kuuluu.” (Lounais-Lappi, 26.10.2000.)

Tai vielä selkeämmin seuraavasta lehtileikkeestä:

”- Suomalainen sosiaalijärjestelmä tuotti sivutuotteenaan hirviön, jonka seurauksena vastuu tahdotaan siirtää viranomaisille. Jos naapurissa tapellaan, soitetaan paikalle poliisi sen sijaan, että mentäisiin itse kysymään, mikä hätänä tai voisitteko tapella hiljaisemmin ja ennen klo 22:ta, Veikkolainen (YAD ry:n toiminnanjohtaja) kärjisti.” (Uudenkaupungin Sanomat, 20.11.1999.)

Yhteiskunnallisen osallistumisen kehyksenä YAD ry:llä ei siis pelkästään ole tiedottaminen huumausaineasioista vaan myös kriittisyys siihen miten huu-

measiat on yhteiskunnassamme hoidettu. Kriittisyyttä myös siihen, miten mediassa huumausaineproblematiikkaa käsitellään:

”Julkisuuden kuva huumeiden käyttäjästä esittää vessan lattialla makaavaa, täysrappiolla olevaa piikittäjää. Veikkolainen (YAD ry:n toiminnanjohtaja) sanoo, että kuvasta pitäisi päästä irti, sillä nuorten omat kokemukset käyttäjistä voivat olla varsin toisenlaisia ja luoda huumeista jopa positiivista mielikuvaa.” (Super, 10/2000.)

Myös nykyisenlainen huumevalistus saa ”kyytiä”:

”Huumevalistus ei ole Suomessa juurikaan mennyt eteenpäin edes niiden seitsemän vuoden aikana, jotka minäkin olen ollut mukana, Janne Veikkolainen sanoo. hän myöntää, ettei viisastenkiveä tosin olekaan. Huumebisnes pyörii koko ajan valistusta vauhdikkaammin. Veikkolainen kuitenkin harmittelee sitä, että myös keskustelu ja pohdinta valistuksesta on kokaan käymättä. Valistuksen merkitystä korostetaan, mutta mitä se on? – Suomalainen valistus on edelleen varsin ainekeskeistä, Janne Veikkolainen sanoo.” (Suomen Lääkärilehti, 30/2000.)

Myös kolmannen sektorin rooli suomalaisessa yhteiskunnassa on tiedostettu, ikään kuin kritiikkinä hyvinvointivaltiota kohtaan:

”Kasvavan tarjonnan vastavoimaksi huumausaineiden kysynnän rajoittaminen tulee entistä enemmän kansalaisjärjestöjen tehtäväksi. YADin perustehtävänä on huumetyön tekeminen ruohonjuuritasolla. Tehokkaimmin pystymme vaikuttamaan nuorten asenteisiin ja suhtautumiseen huumekeiluihin siellä missä nuoret ovat.” (Toimintakertomus 1997).

Kriittisyys niin mediaa kuin yhteiskuntaa kohtaa edellyttää vahvaa mielikuvaa omasta oikeassa olemisesta eli asiantuntijuudesta. Toisaalta voitaneen ajatella, että kritiikin esittäminen ”pönkittää” tai vahvistaa asiantuntijakehystä ja toimii ikään kuin asiantuntijakehyksen alakehyksenä.

5.1.4 Yhteisöllisyys

Yhtenä kognitiivisena kehyksenä, jatkeena yhteiskunnalliseen keskusteluun, YAD ry:llä on huumeasioiden yhteisöllisyys. Yhteisöllisyyskehysellä tarkoitetaan tässä sitä, että huumeiden käyttö ei ole vain käyttäjän oma asia vaan kyse on myös käyttäjän sosiaaliseen ympäristöön vaikuttavasta asiasta:

”YADin puhelimet toimivat epävirallisesti auttavina puhelimina apua tarvitseville. Huumeongelmaiset nuoret, heidän vanhempansa sekä käyttäjien läheiset ottavat jatkuvasti yhteyttä järjestöömme, josta heidät ohjataan tarpeellisen tuen piiriin. Keskusteluapu onkin osoittautunut tarpeelliseksi osaksi työtämme. Yhteydenottoja kolmelle toimistolle tulee noin 40 päivässä, kuukausitasolla noin 800, joista osa tukipuheluita.” (Toimintakertomus 1997.)

YAD ry:ssä huumeongelma käsittää laajemman alueen kuin vain käyttäjän itsensä. Huumeongelmaan kuuluu siis käyttäjän lisäksi myös tämän lähipiiri ja joiltain osin, esim. YAD ry:n kritisoiman huumevalistuksen osalta, myös suomalainen yhteiskuntajärjestelmä. Huumeongelman käsittäminen huumeiden käyttäjää laajemmin tulee myös hyvin esille seuraavasta Janne Veikkolaisen haastattelusta.

”Meillä on myös tukitoimintaa. Eikä se merkitse vain sitä, että tuemme henkilökohtaisin keskusteluin jotakuta huumenuorta. Voimme mennä väliin jo silloin, kun perheellä on vaikeuksia, mutta lopullista pahaa ei ole vielä tapahtunut. Jos näemme, että jonkun

tilanne on sellainen, että se helposti johtaa huumeiden käyttöön, voimme antaa hänelle jonkun tukihenkilöksi tai järjestää pienryhmiä, joissa samassa tilanteessa olevat voivat keskenään miettiä asioitaan.” (Yhteishyvä, 4/2000.)

Yhteisöllisyys kognitiivisena kehiksenä näkyy selvästi myös toiminnan puolella. Yhtenä esimerkkinä tästä on YAD ry:n toteuttama Puuttumisen malli –projekti:

”Puuttumisen malli on koulun, opettajien ja oppilaiden sekä ympäröivän verkoston, kodin ja asiantuntijoiden yhteistyön lisäämistä ja sitoutumista toimintaan. Nuorelle on tärkeää välittää, että hänet hyväksytään, mutta hänen huumeiden käyttöönsä ei, Rautiainen (Timo Rautiainen, Puuttumisen malli –projektin vetäjä) tiivistää.” (Terveysseuranomati, 6/2000.)

5.1.5 Huumeidenvastaisuus ja elämänsuojelu

Ehkä tärkein ja tunnusomaisin kognitiivinen kehys nuorten huumeidenvastaiselle järjestölle on huumeidenvastaisuus. Tämä tulee luonnollisestikin esille myös YAD ry:n osalta jokaisessa tiedotteessa, jonka se julkaisee:

”YAD Youth Against Drugs ry on vapaaehtoistoimintaan perustuva nuorten huumeidenvastainen yhdistys. Yhdistyksen ensisijainen tavoite on pyrkiä ennaltaehkäisemään huumeiden käyttöä ja tukea päihteetöntä elämää. Tarkoituksemme on tukea nuorten terveitä elämäntapoja ja tarjota vaihtoehtoisia toimintamuotoja ja uusia sosiaalisia kontakteja. YAD toimii uskonnollisesti sekä poliittisesti sitoutumattomana.” (Toimintasuunnitelma 2001.)

Elämänsuojelullinen kehys tulee ilmi päihteettömän elämän tukemisena ja myös selkeänä toiminnan linjauksena esim. lehdistössä:

”YAD tukee raitista valintaa, mutta jättää päätöksen nuorille: - Meidän linjamme on totaalinen ei, myös kannabikselle, sillä YAD on elämänsuojeluyhdistys, Veikkolainen täsmentää.” (Super, 10/2000.)

Elämänsuojelu ja päihteettömän elämän tukeminen edellyttää kognitiivisen kehyksen lisäksi myös toimintaa ja toiminnallisia kehyksiä.

5.2 TOIMINNALLISET KEHYKSET

Tämän hetkiset toiminnalliset kehykset on parhaiten löydettävissä vuoden 2001 toimintasuunnitelmasta.

5.2.1 Harrastuskehys

Paikallisosastot ovat oleellinen osa YAD ry:n toiminnallista kehystä. Kun tavoitteena on toimia nuorilta nuorille subsidiariteetti periaatteen/kehyksen mukaisesti eli toimitaan siellä missä nuoretkin ovat, eikä esimerkiksi isosta kivitälöstä pääkaupungista käsin, on nuorten itsensä perustama paikallisosasto siihen hyvä työväline.

”YADilla on paikallisosastoja kahdellakymmenelläkuudella eri paikkakunnalla. Paikallisosastoja ei perusteta keskusjohtoisesti, vaan niitä perustetaan paikkakunnille, joissa innostus perustamiseen lähtee nuorista itsestään.” (Toimintasuunnitelma 2001.)

Oleellisena osa paikallisosasto toimintaa on myös vapaaehtoistoiminta eli paikallisosasto ovat täysin vapaaehtoistoiminnan varassa. Rahallista tukea ne saavat paikallisilta lahjoittajilta ja jossain määrin myös keskustoimistolta esim. leirien järjestämiseen. Paikallisosastotoiminta pitää sisällään jossain määrin myös toisen toiminnallisen kehyksen eli harrastuskehyksen. Monelle vapaaehtoiselle nuorelle, YADilaiselle, paikallisosastotoiminta on paitsi huumeiden vastustamista, niin myös harrastus kuten esim. 4H –kerhot tai partiot ovat:

”Nuoret huumeita vastaan –yhdistys eli YAD aloitti torstaina toimintansa Viialassa. Jumussa pidettyyn ensimmäiseen kokoontumiseen osallistui 16 13-15 –vuotiasta nuorta, kaikki tyttöjä. – Olemme erittäin tyytyväisiä. Nuoret olivat erittäin innostuneita ja heillä oli ideoita. Niitä esitettiin rahankeruusta, kirpputorista ja diskosta, joka tuntui olevan nuorille se ykkösjuuttu. Nuoret toivoivat myös uintimatkoja ja tutustumista muiden yadilaisten toimintaan, kertoo YADin toiminnassa mukana oleva vapaa-aikasihteeri Sanna Meronen.” (Akaan Seutu, 17.10.2000.)

Tai kuten Ruovesi nimisessä paikallislehdessä (17.2.2000) jo YAD ry:stä kertovan jutun otsikossa todetaan: ”YAD – Kivaa yhdessäoloa ilman huumeita”. YAD on harrastuksena varmasti ihan hyvä, kuten muunkinlainen vapaaehtoistoiminta, mutta harrastustoimintana se sisältää oletuksen huumeiden käytöstä harrastusten puutteen vuoksi. Ikään kuin harrastaminen ja huumeiden käyttö olisivat toisiaan pois sulkevia tekijöitä. Tästä esimerkkejä seuraavissa lehtileikkeissä:

”Huumeita vastaan taisteleva Youth Against Drugs (YAD) ja huumeista varoittava Järvenpään poliisi ovat omilla osastoillaan mukana Tuusulan Hyökkälän ala-asteella järjestettävillä Harrastemessuilla. Messuilla ehtii vielä tänään kello 10-16. Mutta mitä yhteistä on huumeilla ja harrastemessuilla? Vastaus on se, että vali-

tettavan moni nuori sortuu huumeisiin, koska hänellä ei ole mitään kiinnostavaa harrastusta sen sijaan. Messuilla ovat esittelemässä toimintaansa muun muassa 4H –yhdistys ja Kaukaan Voiman urheiluseura, sekä muita paikallisia järjestöjä.” (Keski-Uusimaa, 9.10.2000.)

”Keväällä perustettu YAD pyrkii mielekkäällä toiminnalla ennaltaehkäisemään huumeiden leviämistä Hauholla. Kun on mukavaa tekemistä ei tarvitse hakea huonoja kokemuksia.” (Keski-Häme, 21.9.2000.)

Ajattelutapa, että nuoret pysyvät poissa huumeista on toki vallalla muuallakin kuin YAD:ssa:

”4H –yhdistyksen toiminnanjohtaja Arto Mäkinen painottaa yhteistyön tärkeyttä kaikessa nuorisotoiminnassa. Myös Mäkinen tietää, että mielekkään toiminnan ja harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen nuorille on mahdollisuus pitää heidät irti päihteistä.” (Hämeen Sanomat, 27.9.2000.)

Se implisiittinen ajatus, että huumeiden käyttöön ryhdytään ”paremman” tekemisen puutteesta on yhtenä toiminnallisena ja kognitiivisena kehyksenä YAD ry:n toiminnassa mukana. Kuitenkaan ei ole aivan väistämätöntä, että jokin sosiaalisesti hyväksyty harrastus poistaisi yksilöltä huumeiden käytön/kokeilun halun. Tästä on lukuisia esimerkkejä vaikkapa eri urheilulajeilta. Kyseessä onkin enemmän oletus nuorten huumeiden käytön/kokeilun kognitiivisesta ja/tai toiminnallisesta kehyksestä.

Paikallisosastotoiminnan lisäksi yhtenä osana on leiritoiminta johon liittyy muita toiminnallisia kehyksiä. YAD ry järjestää vuosittain useita eri leirejä joille yhteistä on päihteetön eläminen ja mukava yhdessä oleminen. Tämä

pitää sisällään myös jo edellä mainitun uusien sosiaalisten kontaktien hakemisen, joka koetaan tärkeäksi osaksi YAD ry:n toimintaa:

”YAD järjestää teemallisia leirejä valtakunnallisesti, joihin kaikki YADilaiset ja heidän ystävänsä ovat tervetulleita....Leireillä vahvistetaan osallistujien yhteenkuuluvuutta ja sosiaalisia taitoja, lisätään rohkeutta, opetellaan purkamaan tunteita ja ennen kaikkea pidetään hauskaa ja tutustutaan uusiin YADilaisiin ympäri Suomea.” (YAD ry:n paikallisosasto-opas.)

Tapahtumat ovat myös yksi osa YAD ry:n toiminnallisia kehyksiä, joilla on tarkoitus tarjota nuorille vaihtoehtoja huumeiden käytölle ja näin toteuttaa edellä mainittua ajatusta harrastusten huumeita poissulkevasta vaikutuksesta:

”YAD järjestään tapahtumia jäsenilleen, heidän ystävilleen sekä muulle yleisölle. Tapahtumat lähtevät nuorten kiinnostuksesta ja ovat myös pitkälti heidän itsensä toteuttamia. Tarkoituksemme on tarjota positiivisia vaihtoehtoja päihteidenkäytölle kehittämällä omia kykyjä ja taitoja, eheyttämällä minäkuvaa ja luomalla samalla uusia ihmissuhteita.” (Toimintasuunnitelma 2001.)

5.2.2 Tiedotus

Tiedotus on yksi YAD ry:n toiminnallisista kehyksistä. Tiedotus toteuttaa asenteisiin vaikuttamisen ja yhteiskunnallisiin keskusteluihin osallistumisen kognitiivista kehystä:

”Tiedottavan toiminnan pääpaino on yleiseen mielipiteeseen vaikuttamisessa. Julkisen sananvälityksen keinoin nuoret saavat viestiä huumeettoman elämäntavan mielekkyydestä. Tiedotuksella

pyritään nostamaan esille esimerkiksi valistustyön epäkohtia.”
(Toimintasuunnitelma 2001.)

Tiedotus tapahtuu luentojen, tietopakettien, internetin, ENO –lehden ja sisäisen tiedotuksen sekä festarityön kautta, jota on esitelty jo aikaisemmin kohdassa YAD ry:n toiminta. Se toteuttaa osaltaan myös YAD ry:n ajatusta toimia siellä missä nuoretkin ovat. Festarityössä YAD ry pyrkii vuorovaikutukseen nuorten kanssa nuorten omalla ”tontilla”. Ajatuksena on kohdata nuori tasavertaisena keskustelukumppanina ja tätä kautta saada hänet ymmärtämään huumemaailman todellisuus YAD ry:n näkemänä.

5.2.3 Koulutustoiminta

Toiminnallisena kehyksenä koulutustoiminta toteuttaa asiantuntijuuden kognitiivista kehystä. Koulutusta on niin YAD ry:n jäsenille kuin myös ulkopuolisille. Koulutus nähdään YAD ry:ssä nimenomaan asiantuntijuuden pohjana ja perustana:

”Yhdistyksen työntekijät osallistuvat koulutuksiin kehittääkseen omaa ammattitaitoaan. Yhdistyksen rooli ehkäisevän huumetyön kehittäjänä vaatii runsasta paneutumista alan suuntauksiin” .”
(Toimintasuunnitelma 2001.)

5.2.4 Projektitoiminta

YAD ry:llä on tällä hetkellä useita eri projekteja, jotka tukevat YAD ry:n toimintaa ja päämääriä. Eri projektit on esitelty YAD ry:n toiminnan esittelyn yhteydessä jo aiemmin. Toiminnallisena kehyksenä projektitoiminta on verrattain uutta kolmannen sektorin keskuudessa. Projektitoimintaa leimaa

päämäärähakuisuus, jolloin on olemassa jokin ”ongelma”, joka halutaan saada ratkaistuksi ja projektia käytetään tuon ongelman ratkaisemiseen. Näin on tilanne esimerkiksi EU:n rakennerahastojen rahoittamissa projekteissa, jotka ovatkin itse asiassa tarjouspyyntöjä, esim. työttömyyden kohentamiseksi.

6 NUORTEN KEHYKSET

Nuorten kognitiivisia tai toiminnallisia kehyksiä huumeiden suhteen ei ole aivan helppo löytää. Suurimpana syynä tähän on yksinkertaisesti tiedon puute. Huumeiden käyttäjien asenteista ja kognitiivisista kehyksistä ei ole olemassa juurikaan suomalaista tietoa. Tätä tutkimusta varten olisi nimenomaan tarvittu kvalitatiivista, suomalaiseen kulttuuriin istuvaa, tutkimustietoa. Tupakasta ja päihteistä nuorten arvomaailmassa on sen sijaan runsaastikin sekä kvalitatiivista, että kvantitatiivista tietoa.

Osittain tiedonkeruun ongelma on myös lakisääteinen: huumausaineiden käyttäjistä kerättävien tietojen määrää ja käyttöä rajoittaa asiakkaan tietosuojaan turvaava lainsäädäntö. Henkilörekisterilaki ja -asetus (471/87, 476/87) säätelevät miten arkaluonteisia asioita voidaan rekisteröidä ja miten niitä voidaan luovuttaa. (Huumetiedonhallintatyöryhmän muistio 12/1995, 25.)

Kyseessä on siis sama ongelma, joka vaivaa kaikkea rikollisen toiminnan tutkimista eli ei voida ”noin vain” etsiä esim. lehti-ilmoituksella huumeiden käyttäjiä tutkittavaksi. Tämän takia tässäkin tutkimuksessa on jouduttu käyttämään runsaasti nuorten parissa toimivien henkilöiden haastatteluja ja lausuntoja, luottaen heidän asiantuntemukseensa.

Toisaalta ongelmana on myös valikoituminen. Kyselytutkimuksista, esim. peruskoulun jälkeen tehtäviin, valikoituvat pois automaattisesti ne sosiaalisesti syrjäytyneet henkilöt, joita ei kyetä tavoittamaan. Toisaalta tutkimuksissa saadut käyttötieteellisyysluvutkaan eivät pidä aivan paikkaansa. Ikäluokittain tehty vertailu osoittaa, että monet 1970-luvun alussa huumausaineita kokeilleet henkilöt (varusmiestutkimuksissa 15 prosentin käyttötieteellisyys) ovat aktiivisesti unohtaneet joskus käyttäneensä huumeita. (Huumausainetilanne Suomessa 1996, 25.)

Nuorten huumeita koskeviin kehyksiin voitaneen, ainakin jossain määrin, soveltaa saatavilla olevaa tietoa nuorten päihdekäyttäytymisestä. Tätä ajatusta tukee nuorten kanssa työskentelevien mielipide esim. seuraavissa lehtileikkeissä:

”Riina Väistö (YAD ry:n paikallisosaston yhteyshenkilö) ja YAD:n muut aktiivit tietävät, että monet huumeet ovat nuorten mielestä lähes samalla viivalla kuin alkoholi.” (Valkeakosken Sanomat 16.11.2000.)

”Nuorille kannabis on nykyisin keskiolueeseen verrattava nautintoaine, vasta amfetamiini ja ekstaasi ovat huumeita, hän (Jarmo Hakkarainen, YAD ry:n hallituksen puheenjohtaja) vertasi asenteiden muutosta.” (Keskisuomalainen 16.12.2000.)

”Lähes joka viides yläasteen oppilaista on sitä mieltä, että marihuanan ja hasiksen kokeileminen ei ole muutaman olutpullon juomista vaarallisempaa. Tupakoinnilla, nuuskaamisella ja humalajuomisella on selvä yhteys huumaavien aineiden kokeiluihin.” (Super 10/2000.)

Seurauksena saatavilla olevasta rajallisesta tiedon määrästä on tässä tutkimuksessa nuorten kehykset jätetty jaotteleematta kognitiivisiin ja toiminnallisiin kehyksiin ja käsitelty ne laajempina kokonaisuuksina: seikkailu-, sosiaalinen paine- ja aikuistumiskehys. Lisäksi on pohdittu myös ajatusta nuorten pakenemista todellisuudesta huumeiden avulla ja siihen liittyvää todellisuudenpakokehystä.

6.1 SEIKKAILUKEHYS

Usein nuorten huumeiden käyttö on kokeiluluonteista. Huumeiden, erityisesti kannabis –tuotteiden, kokeilukehykseen liittyy myös puhdasta uteliaisuutta:

”Nuoruuteen kuuluu testaaminen ja kokeilu, joten tässä mielessä on luonnollista, että suuri osa nuorista kokeilee tupakkatuotteita ja alkoholiakin humalaan saakka. Myös lääkkeiden ja kannabistuotteiden ensimmäistä kokeilua voidaan pitää nuoruuden luonnollisena uteliaisuutena.” (Rimpelä, M. 1995, 33.)

Toisaalta kokeilemiseen liittyy myös jännityksen hakua . Tupakoinnin ja alkoholin käytön mukana usein tuleva huumeidenkäytön kokeilu on ikään kuin seikkailu tuntemattomalla maaperällä, jossa nuori voi kokeilla omia rajojaan. Nuori voi ajatella elävänsä hetken epätodellisessa maailmassa, jossa hän voi olla tavanomaisesta poikkeavassa roolissa ja olevansa tarpeeksi ”vahva” rikokomaan yhteisön normeja. Ulospäin tämänlainen käytös näkyy esim. silloin kun nuori, tietäen että oluen juonti yleisellä paikalla on rikos, haluaa kuitenkin kokeilla rajoja vaikkapa juomalla mahdollisimman lähellä poliisia. (Hallman, M. 1992, 9.)

Toisaalta huumeiden käytön kokeiluun vaikuttaa myös oleellisesti se, että huumeiden käytöstä on tullut sosiaalisesti hyväksyttävämpää. Kynnys lähteä kokeilemaan huumeita voi näin olla alhaisempaa:

”Huolestuttavaa on se, että vaikka käyttömäärät eivät ole välttämättä lisääntyneet, on huumeiden sosiaalinen asema muuttunut. Huumeiden käytöstä on tullut hyväksyttävämpää. – Huumausaineiden käytöstä on tullut myös sosiaalisesti tutumpaa, kertoo Muraanen (Humanistisen ammattikorkeakoulun nuorisotyön opettaja).” (Pohjolan Sanomat 25.10.1999.)

”Nuorten suhtautuminen ”mietoihin” huumeisiin on muuttunut koko ajan suvaitsevammaksi. Koviin huumeisiin suhtaudutaan edelleen kielteisesti, ja töitä pitää tehdä, etteivät asenteet löysty niidenkin osalta. Mikään ei viittaa siihen, että huumeidenkäyttö olisi seuraavan muutaman vuoden aikana vähentymässä.” (Markus Rautjoki YAD ry:stä, Uutislehti 100 26.6.2000.)

Terveydelliset näkökohdat ovat usein päihdetyössä mukana jo kokeilusta varoiteltaessa. Kuitenkaan esim. Lea Pulkkisen artikkelin mukaan (Miten saada lapsi ja nuori mieltämään terveys tärkeäksi ja tavoitteelliseksi elämänarvoksi STM:n julkaisussa Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi 1997) nuori ei juurikaan ajattele terveyttään. Vielä 24- 34 –vuotiaana terveyden pohdiskelu jää kymmenestä asiasta yhdeksänneksi (10. on kuolema). Vasta yli 55 –vuotiaana oman terveyden pohdiminen nousee toiselle sijalle läheisten ihmisten hyvinvoinnin jälkeen. Lea Pulkinen lisää vielä, että saattaa olla epärealistista uskoa, että terveysnäkökohtiin vetoamalla voitaisiin vaikuttaa esim. nuorten tupakointiin.

Huumeiden kokeilu on yleistynyt ja nuorempien ikäryhmien suhtautuminen huumeisiin on muuttunut aikaisempaa vähemmän kielteiseksi. Monella nuorella huumemyönteisyyden taustalla voivat olla omat kokeilut, joiden perusteella on havaittu, että huumeiden kokeilu ei useimmissa tapauksissa näytä johtavan erityisiin terveydellisiin ongelmiin. (Kontula, O. 1992, 83.)

Nuorille huumeiden kokeilu tarjoaa siis jännitystä, elämyksiä ja tyydyttää uteliaisuutta. Huumeisiin ei suhtauduta ”vakavasti” vaan niiden, varsinkin kannabistuotteiden, ajatellaan olevan jotain jota voidaan kokeilla ja sitten lopettaa jos ei se olekaan ”kivaa”. Huumeiden käytön kokeiluun liittyy oleellisesti myös sosiaalinen paine, jota voidaan käsitellä omana kognitiivisena kehyksenään.

6.2 SOSIAALINEN PAINEKEHYS

Yksi laaja kognitiivinen kehys nuorten huumaussaine kokeiluissa on sosiaalinen paine. Nuoret harvoin yksin, tietäen terveydelliset riskit, kokeilevat huumeita tai päihteitä yleensä vaan kyse on usein miten ryhmässä tapahtuvasta toiminnasta.

Usein nuorten huumekeilu/käyttö -tutkimuksissa käytetään käsitettä ”sosiaalinen altistuminen huumeille”. Tällä termillä tarkoitetaan nuorten mahdollisuutta kohdata huumeita elinpiirissään. Sosiaalinen altistuminen kuvaa siis huumekeilijoiden tuntemista ja huumeiden tarjoamista nuoren elinpiirissä. Tuloksena näissä tutkimuksissa (katso esim. Rimpelä, M. 1995) on todettu, että jos nuoret tietävät huumekeilijoita tuttavapiirissään ja kohtavat myös huumeiden tarjoamista, todennäköisyys omiin huumekeiluihin lisääntyy merkittävästi. Voitaneen siis ajatella nuorten huumeikäytön olevan, ainakin osittain, sosiaalisesti sitoutunutta.

Toisaalta ei ole aivan selvää, että kuinka päin valikoituminen tapahtuu eli valitseeko nuori huumeita käyttävän ryhmän vai huumeita käyttävä ryhmä nuoren. Selvä yhteys on kuitenkin olemassa nuoren oman huumeiden käytön sekä ystävä- ja tuttavapiirissä tapahtuvan huumeiden käytön välillä. Mitä useammin nuori on kokeillut esim. hasista, sitä todennäköisemmin hän myös tietää niitä käytettävän ystäväpiirissään. (Rimpelä, M. 1995, 19.)

Monissa nuorisoryhmissä vallitsee voimakas paine mukauttaa kaikki jäsenet tiettyihin käyttäytymismuotoihin. Näin on myös huumeiden osalta. Käyttäytymistapoja ovat mm. osallistuminen ryhmän toimintaan, samaistuminen ryhmään ja sosiaalinen tuki muille ryhmän jäsenille. Voitaneen ajatella, että ryhmässä vallitseva normatiivinen paine vaikuttaa voimakkaasti esimerkiksi tarjotusta huumesätkästä kieltäytymisen sosiaalisia seurauksia pelkääviin nuoriin. Monille nuorille esimerkiksi tupakoinnin aloittamistilanne on ollut

odottamaton ja tupakasta kieltäytyminen on johtanut ryhmän epämiellyttävään käyttäytymiseen tai painostamiseen. (Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi 1997, 37.)

Nuorten ryhmissä tapahtuva sosiaalinen paine ei ole pelkästään tunnetasolla tapahtuvaa vaan se on myös informatiivista. Informatiivinen sosiaalinen paine ohjaa jäseniä omaksumaan ryhmän mielipiteitä ja arvoja. Kaveriryhmä voi antaa esimerkiksi huumeiden kokeilua edistäviä tai ehkäiseviä sosiaalisia tietoja, helpottaa sosiaalista arviointia ja määrittellä jäsenilleen tavoiteltavat mielikuvat. Huumeiden käyttöön liittyviä mielikuvia voivat olla riippumattomalta, ryhmään kuulumiselta näyttäminen. Huumeiden kokeilun ja käytön paine on voimakas, jos kokeilijoita ja käyttäjiä on paljon ja nuorella on vähän tietoa muista vaihtoehdoista. (Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi 1997, 37.)

Informatiivisesta ja tunnetason sosiaalisesta paineesta on myös ”kentällä” paljon kokemusta ja tietoa:

”Kun poikaystävä tarjoaa tytölle huumesätkää, tyttö sen ottaessaan valitsee nimenomaan sen, ei niinkään sitä huumetta, heittää Veikkolainen miettimisen aihetta.” (Keskisuomalainen 29.11.2000.)

”Kun aikuinen sanoo, että huumeet ovat kamala asia, mutta ei pysty sitä riittävästi perustelemaan, nuori joutuu tekemään ratkaisunsa itse. Nuorten kokemuspöyrissä taas on paljon mielipiteitä ja mielipidevaikuttajia, jotka pitävät esimerkiksi kannabista parempana vaihtoehtona kuin alkoholia, Veikkolainen sanoo.” (Suomen Lääkärilehti 30/2000.)

”Olemme tavanneet nuoria likkoja, jotka väittävät ettei kannabis ole vaarallista ja poikia joiden mielestä tymi ei ole ollenkaan huu-

metta, Mona ja Nina (YAD ry:n päihdekouluttajia).” (Etelä-Suomen Sanomat 9.3.2000.)

Samaistuminen toveriryhmään, assosiaatioteoria, onkin ehkä yleisin teoria nuorten huumeiden ja päihteiden käytölle. Nuorilla on tarve saada toveriryhmänsä hyväksyntä yhdenmukaisella riskikäyttäytymisellä. Toisaalta voidaan ajatella, että nuorella on tarve selviytyä tietyistä nuoruuteen kuuluvista kehitystehtävistä kuten itsenäistymisestä. Itsenäistymispyrkimyksissä, suhteessa vanhempiin, nuori voi käyttää tovereitaan ja heihin samaistumista apunaan. (Hallman, M. 1992, 8.)

Yleisemmällä tasolla voidaan ajatella nuorten päihdekäyttäytymisen olevan sosiaalistumista ja samaistumista vallitsevaan päihdekulttuuriin. Tällöin nuorten päihdekulttuurin ja siihen liittyvien kehysten tarkastelu kääntää väistämättä katseet myös aikuisten päihdekulttuuriin jolloin mahdollisia kognitiivisia kehyksiä nuorten huumeiden käyttöön olisi haettava myös sieltä. (Jaatinen, J. 2000, 145). Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan mennä suomalaisen päihdekulttuurin tutkimisen yleiselle tasolle asti vaan vastauksia yritetään löytää tiukasti nuorisoon rajautuen.

Vaikkakin nuorten huumeidenkäytön ja siihen suhtautumisen kehyksenä voidaan ajatella sosiaalista painetta, on myös vastakkaista tietoa olemassa. Pekka Saarelan koostaman Nuorisobarometrin 2/99 mukaan kaikista barometriin vastanneista nuorista 40 prosenttia oli esitetyn väitteen ”Huumeiden käyttö on jokaisen oma henkilökohtainen asia?” kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä (Saarela, P. 1999, 29.)

Aiemmissä barometreissä nuoret ovat suhtautuneet selkeän kriittisesti huumeisiin ja niiden käyttöön. Kriittisyys huumeita kohtaan näkyy myös nuorten suhtautumisessa kohtuullisen kielteisesti oman lähipiirinsä huumeidenkäyttöön. Jokseenkin tai täysin eri mieltä väitteen ”Olen valmis hyväksymään lä-

hipiirissäni (perheessä tai kaveripiirissä) ” kanssa oli lähes joka yhdeksäs nuori. (Saarela, P. 1999, 30-31.)

Nuorisobarometrin tuloksista voidaan päätellä, että iso osa nuorista pitää kuitenkin huumeiden käyttöä jokaisen oma henkilökohtaisena asiana, vaikka ei hyväksyisikään huumeiden käyttöä lähipiirissä. Tämä tulos on osaltaan ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että toveripiirin käytös ratkaisisi kokonaan nuorten suhtautumisen huumeisiin.

6.3 AIKUISTUMISKEHYS

Päihteiden käyttö voi olla nuorilla osa aikuistumisriittä. Kyse voi olla, kuten edellä jo todettiin, sosiaalistumisesta vallitsevaan, aikuisten, päihdekulttuuriin. Sosiaalistumisesta voi seurata nuorelle tunne siirtymisestä aikuisuuden maailmaan. Kyse voi siis yksinkertaisesti olla aikuismaisen käyttäytymisen matkimisesta, tosin ”päihdetarjotin” nuorilla vain sisältää enemmän ”aineita” kuin aikuisilla. Nuori voi pönkittää itsetuntoaan päihteidenkäytöllä ja tuntea itsensä aikuismaiseksi (Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakointimattomuuden edistämiseksi 1997, 32.)

Tupakointiin ja päihteiden käyttöön liittyvä ”lupaus kypsydestä” on voimakas houkutin nuorille. Tupakointi ja päihteiden käyttö antavat nuorelle mahdollisuuden ottaa ensimmäiset askeleet aikuisten maailmaan ilman, että hänen tarvitsee ottaa aikuisen vastuuta tekemisistään. Nuoren päihdekokeiluja voidaan ymmärtää ennakoivana siirtymäriittinä aikuisuuteen. (Hallman, M. 1992, 7-8.)

Nuoret aloittavat kokeilut kuitenkin ”viattomana” kokeiluna ja ikään kuin vahingossa. Kyse ei ole suunnitelmallisesta kokeilusta. Nuoret tekevät valintansa ympäriltään saamiensa vaikutteiden ja mielikuvien ohjaamana. Jaana

Jaatisen tutkimuksessa Viattomuuden tarinoita on tutkittu sitä miten nuoret konstruoivat itsensä suhteessa päihteisiin. Tuloksina on saatu, että he konstruoivat itsensä avuttomiksi ja voimattomiksi niissä tilanteissa, joissa joutuvat valintojansa tekemään. Päihteet mielletään oleelliseksi osaksi nuorten kultuuria ja se määritellään vastustamattoman voimakkaaksi. päihteet näyttävät tarjoavan lapsille ja nuorille, myös tämän tutkimuksen mukaan, yhden keinon päästä pois siltä paikalta elämää kuin missä he kokevat olevansa. Juomisen näyttäisi täten sisältävän vahvan lupauksen aikuistumisesta ja isompien nuorten seuraan pääsemisestä. (Jaatinen, J. 2000, 142-143.)

Aikuistumiseen liittyy varmastikin myös kapinointia vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmää ja normistoa vastaan. Ainakin tupakoinnin osalta tätä on tutkittu ”kouluiän aikana kehittynyt koulukielteisyys ja normeista piittaamattomuus olivat yhteydessä tupakointiin” (Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi 1995, 30). Voitaneen myös ajatella, että huumeiden käyttö ja kokeilu on osaltaan myös aikuistumiseen liittyvää kapinaa. Tämän mahdollistaa se, että huumeiden käyttö ei ole sosiaalisesti hyväksyttävää.

6.4 TODELLISUUDENPAKOKEHYS

Yhtenä syynä päihteiden käyttöön on usein mainittu myös todellisuudesta pakeneminen. Nuorten huumausaine kokeilut eivät ole irrallinen kysymys, vaan niiden taustalla on samoja tekijöitä kuin muissakin nuorten päihdeongelmissa. Taustalla on monesti nuorten vaikeat kotiolut ja vanhempien runsas alkoholin käyttö. Runsas päihteidenkäyttö onkin nuorelle yritys saada helpotusta elämäntilanteen synnyttämään ahdistuneisuuteen. (Huumausainetilanne Suomessa 1996, 46.)

Pako todellisuudesta pitää varmaankin paikkaansa joissakin olosuhteissa ja tilanteissa mutta tästäkin on olemassa vastakkaisia käsityksiä. Aina huumeita ei oteta paikkaamaan pahaa oloa vaan on olemassa huumeita hauskanpitoa varten, joita eivät käytä syrjäytyneet ”raparynnärit” eli rappiolla olevat huumeusaine addiktit:

”Erityispedagogiikan dosentti Markku Jahnukainen Helsingin yliopistosta varoittaa suhtautumasta kaikkiin huumeiden käyttäjiin nopeasti syrjäytyvänä, ongelmien kerääjien ryhmänä. Trendikäyttäjät ovat uusi ryhmä, johon kuuluu nuoria hyvin erilaisista taustoista. ... Jahnukainen muistuttaa, että eri taustoista tulevilla huumeiden käyttäjillä saattaa olla myös erilainen tulevaisuus. Trendit muuttuvat, eikä käyttö ehkä enää houkuttelekaan.” (Helsingin Sanomat 24.5.2000.)

Myös nuorten käsitykset huumeiden, varsinkin hasiksen ja marihuanan, vaarallisuudesta kertovat asenteiden muuttumisesta siihen suuntaan, että niiden käyttöä ei voisi enää perustella pakona todellisuudesta. Nuorisobarometrissa 2/1999 esitettiin nuorille väite ”Säännöllinen kannabistuotteiden käyttö on haitallisempaa terveydelle kuin tupakointi? ”. Vastaajista 61 prosenttia oli väitteen kanssa samaa mieltä (Saarela, P. 1999, 27). Pohdittavaksi jää kuitenkin, että riittääkö kannabistuotteiden ”vaarallisuus” erottamaan nuoren todellisuudesta? Voidaanko ajatella, että nuori joka haluaisi paeta todellisuutta käyttäisi siihen kannabista, kun noin 40 prosenttia nuoren vertaisryhmästä ei ole varma onko se tupakkaa kummempi aine?

Pako todellisuudesta -kehyksen käyttökelpoisuutta, ainakin tämän tutkimuksen yhteydessä kokeilijoita pohdittaessa, vähentää vielä seuraava tieto. ”Mitä enemmän nuorella oli kokemuksia marihuanasta ja hasiksesta, sitä todennäköisemmin hän katsoi, ettei kannabistuotteiden kokeileminen ole sen vaarallisempaa kuin muutaman olutpullon juominen” (Rimpelä, M. 1995, 26). Joi-

denkin osalta varmastikin pako todellisuudesta on totta, mutta yleistykseksi siitä ei liene.

7 KOOSTE KEHYKSISTÄ

7.1 YAD ry:n KEHYKSET

YAD ry:n viitekehyksiä löytyi tässä tutkielmassa seuraavanlaisesti: asiantuntijakehys, nuorten edustajakehys, yhteiskunnallinen osallistuminen –kehys, yhteisöllisyyskehys, huumeidenvastaisuus ja elämänsuojelukehys, harrastuskehys, tiedotuskehys, koulutustoimintakehys, projektitoimintakehys.

Asiantuntijakehys pitää sisällään YAD ry:n profiloitumisen ehkäisevän päihdetyön asiantuntijaksi. Asiantuntijuus huumausaineiden saralla näkyy YAD ry:n toiminnassa useasti. Koulutus, niin oman väen kuin myös ulkopuolisten, on oleellinen osa YAD ry:n asiantuntijuutta. Objektivisen tiedon jakaminen nuorille päätöksen teon helpottamiseksi on joidenkin lähteiden mukaan YAD ry:n tavoite, jonka toteutuvuudesta ei kuitenkaan ole tässä tutkimuksessa käytettyjen aineistojen perusteella aina takeita.

Nuorten edustajakehys on ”luonnollista” nuorisojärjestölle. YAD ry pitää, muiden järjestöjen tavoin, jäseniään myös kannattajinaan. Tästä seuraa se, että YAD ry ei edusta Suomen nuoriso kokonaisuudessaan vaan ainoastaan niitä jotka hyväksyvät YAD ry:n ideologian ja haluavat kannattaa YAD ry:n toimintaa.

Yhteiskunnallinen osallistuminen –kehys tarkoittaa tässä YAD ry:n pyrkimyksiä yleiseen mielipiteeseen vaikuttamiseen ja kritisointiin vallitsevaa huume-politiikkaa kohtaan, ainakin huumetyön osalta. Yhteisöllisyyskehys puolestaan tarkoittaa sitä, että nuoren huumeiden käyttö/kokeilu ei ole nuoren itsensä asia vaan siihen kuuluu myös lähimmäiset ja osin koko yhteiskunta.

Huumeidenvastaisuus ja elämänsuojelu –kehys on leimaa antavin kehys YAD ry:n toiminnassa. Elämän suojelu pitää implisiittisesti sisällään ajatuksen terveellisestä ja ”hyvästä” elämästä/elämyksestä. Tämä elämänsuojelu halu vastaa hyvin ”normaalia” ja sovinnasta käsitystä suomalaisen yhteiskunnan sosiaalisesti hyväksytyistä elämäntavoista

Toiminnallisten kehysten puolella YAD ry:stä löytyi selkeä harrastuskehys. Tämän tarkoittaa sitä, että huumeiden vastaisuus voi ideologian omaksumisen lisäksi olla myös harrastus siinä missä 4H –kerho tai jääkiekon pelaaminen. Harrastuksena YAD ry:n voi kuulua myös leireily, erilaiset tapahtumat ja toiminnallinen tekeminen melonnasta leipomiseen. Oleellista on uudet sosiaaliset kontaktit, yhteishengen luominen ja YAD ry:n mukaan positiivisten vaihtoehtojen etsiminen huumeille.

Tiedotuskehykseen kuuluu luennot, tietopakettit, internet –sivut, ENO –lehti, sisäinen tiedotus ja tärkeänä työmuotona myös festarityö. Festarityö voitaisiin käsitellä myös omana kehiksenään, koska se pitää sisällään tärkeän ajatuksen toimimisesta nuorten omalla ”tontilla” tasavertaisena nuorten kanssa. Lisäksi toiminnallisiin kehikseen kuuluu myös projektitoiminta –kehys. Projektitoiminta on toiminnallisena kehiksenä siinä mielessä erilainen, että se on vahvasti tavoitteellista toimintaa. Tavoitteet on ennalta asetettu ja onnistumismahdollisuudet Ex Ante arviointien kautta tutkittu.

7.2 NUORTEN KEHYKSET

Nuorilla vastaavia kehikkeitä ei tässä tutkimuksessa kyetty löytämään yhtä montaa kuin YAD ry:llä. Suurimpana syynä tähän on tiedon puute. Nuorten asenteista huumeisiin ei ole saatavilla paljoakaan senlaatuista tämän hetken tutkimus tietoa, jota voi käyttää viitekehysten määrittelyyn. Numerotietoa siitä, että kuinka moni nuori on kokeillut huumeita tai kuin monen kaveripiirissä

mahdollisesti käytetään huumeita, on saatavilla runsaastikin. Tästä tiedosta ei voi kuitenkaan johtopäätöksinä muodostaa viitekehyksiä.

Tässä tutkimuksessa onkin apuna käytetty jonkin verran nuorten parissa toimivien henkilöiden lausuntoja lehdistössä. Lisäksi on käytetty nuorten tupakoinnista ja alkoholinkäytöstä tehtyjä tutkimuksia. Tämän mahdollistaa eri lähteiden tukema oletus huumeista osana nykynuorten ”normaalia” päihdekulttuuria. Tästä kokonaiskuvasta on muodostettu tutkimuksessa löytyneet viitekehykset. Nuorten viitekehyksiä löytyi seuraavanlaisesti: seikkailukehys, sosiaalinen painekehys ja aikuistumiskehys. Lisäksi on kuvailtu myös todellisuudenpakokehystä.

Seikkailukehyksessä tulee ilmi nuorten jännityshakuisuus ja uteliaisuus liittyen huumeisiin. Huumeisiin suhtaudutaan terveydellisiä seikkoja vähätellen ja hieman ”leikkien”. Huumeiden riskiä ei tunnuta otettavan, ainakaan ensimmäisiä kokeiluja tehtäessä, kovinkaan vakavasti.

Toisena nuorten viitekehyksenä on sosiaalinen painekehys. Tämä pitää sisällään assosiaatioteorian nuorten käyttäytymisestä. Nuorten oletetaan toimivan vertaisryhmänsä mukaisesti. Sosiaalinen painekehys tuo esiin myös nuoren vertaisryhmän osuuden tiedon levittämisestä. Myös väärät ja harhaiset tiedot kulkevat nuorten parissa tosina. Toisaalta on olemassa myös vastakkaisia tietoja nuorten suhtautumisessa huumeisiin: iso osa nuorista pitää huumeiden käyttöä jokaisen henkilökohtaisena asiana.

Aikuistumiskehys puolestaan tuo esiin huumeiden olevan osa ”normaalia” nuorten päihdevalikoimaa. Nuoret yrittävät omalla päihdevalikoimallaan sosiaalistua aikuisten päihdekulttuuriin. Todellisuudenpakokehys on myös ollut tässä tutkimuksessa esillä. Nuorten huumekekeilijoiden suhteen tämä kehys ei kuitenkaan ole relevantti. Ottaen huomioon nuorten mielipiteet huumeiden, varsinkin kannabistuotteiden, vaarallisuudesta niin lienee harhaista ajatella

nuorten pakenevan todellisuutta tuotteella, jota he eivät pidä juurikaan keski-
olutta vaarallisempana.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkielmassa tavoitteena on, esitetyn tutkimusongelman mukaisesti, eräänlainen ”markkinatutkimus”. Ajatuksena on kehysanalyysin keinoin saada näkyviin ne viitekehykset sekä YAD ry:ltä että nuorilta, jotka vaikuttavat heidän suhtautumiseen huumeita kohtaan. ”Markkinatutkimusta” tämä on siinä mielessä, että kehyksiä vertailtaessa tarkastellaan niiden yhteensopi- vuutta.

Suoraan ei löytyneitä viitekehyksiä voida kuitenkaan vertailla, koska YAD ry:n ja nuorten viitekehykset ovat erilaiset mutta joitain sisällöllisiä vastaavuuksia tai eroavaisuuksia on kyllä mahdollista löytää. Tutkielman teon pohjana on ollut mm. seuraavanlaisia kysymyksiä: onko huumeasioissa YAD ry:n viite- kehyksillä nykyään kysyntää nuorten maailmassa, vastaako YAD ry:n suh- tautuminen ja nuorten suhtautuminen huumeisiin toisiaan, mitä ovat mahdol- liset eroavaisuudet, jne.? Näihin kysymyksiin pyrin osaltaan vastaamaan näissä johtopäätöksissä.

Suurilta osiltaan YAD ry:n suhtautuminen huumeisiin vastaa myös nuorten huumeisiin suhtautumista. YAD ry:ssä ollaan ymmärretty esim. nuorten jän- nityksen haku huumeista. Nuoret voidaan ohjata hakemaan jännitystä myös sosiaalisti hyväksytyin menetelmin, esimerkiksi lähtemällä YAD ry:n mukana melontaretkelle. Tällöin voidaan puhua myös kehyksillasta nuorten ja YAD ry:n välillä. YAD ry:n tarjoama jännitys on sosiaalisesti hyväksyttävää kun taas jännitys, joka syntyy kielletyn huumeen tai alkoholin kokeilusta ei ole sosiaalisesti hyväksyttävää. Tosin voidaan pohtia menettäkö jokin toiminta osan jännityksestään kun siitä tulee sosiaalisesti hyväksytyä.

Myös uteliaisuutta huumeisiin osataan YAD ry:ssä tyydyttää: on koulutusta, luentoja, keskustelumahdollisuuksia, festareilla tapahtuvaa tiedostusta, jne.

Tosin objektiivisen tiedon ristiriita YAD ry:n toiminnassa saattaa haitata nuorten uteliaisuuden tyydyttymistä. Jos nuori ei voi olla varma, että hänen saamansa tieto on objektiivista ”tositietoa”, niin voitaneen ajatella nuoren tyydyttävän uteliaisuutensa esim. oman kokeilun kautta.

Yksi ongelmakohta suhtautumisessa huumeisiin on myös kokeilemisen mahdollisesti sisältämä ajatus siitä, että huumeet eivät ole niin vakava asia. Aina-kaan huumeita ei pidetä niin vakavana asiana etteikö niitä voitaisi kokeilla. YAD ry:ssä huumeet on vakava asia ja niihin suhtaudutaan vakavasti. Tämän todistaa mm. YAD ry:n julkisesti tunnustettukin rooli huumausaineiden asiantuntijana. Tällä kohtaan ajatukset eivät kohtaa ja YAD ry:n tarjoama valistus saattaa siksi osaksi mennä ”harakoille”. Lisäksi on huomioitava nuorten ”välinpitämätön” suhtautuminen omaan terveyteensä, joten päihteetöntä vaihtoehtoa ei voitane perustella kovin vakuuttavasti nuorille terveydellisillä syillä.

Yhteisöllisyyskehyksessä tuli esiin YAD ry:n tapa ajatella huumeongelmaa koko yhteisön ongelmana. Sosiaalisessa painekehvyksessä iso osa nuorista pitää kuitenkin huumeiden käyttöä jokaisen henkilökohtaisena asiana. Tässä on mielestäni selkeä ristiriita: läheskään kaikille nuorille huumeet eivät ole yhteisöllinen asia kun taas YAD ry:n valistuksessa se on. Tosin huumenuorten lähimmäisten mukaan tilanne voi olla toisenlainen.

Sosiaalisessa painekehvyksessä tuli esiin myös, että nuoret toimivat vertaisryhmänsä paineen alaisina. YAD ry:n toiminnallisista kehyksistä harrastuskehvy pyrkii vastaamaan tähän haasteeseen tarjoamalla vertaisryhmätoimintaa eli vaikuttamalla nuorilta nuorille. Tähän haasteeseen kuuluu myös väärinkäsitysten oikominen esim. huumeiden vaarallisuuden osalta.

Nuorilla on myös nähtävissä vahva aikuistumiskehvy. Vastaavaa ajatusta YAD ry:ltä löytyy nuorten edustajakehvyksestä, jossa YAD ry esiintyy myös nuorisoasioiden asiantuntijana nuorten elämänhallintaankin liittyvissä ongel-

missa. Esimerkiksi rockfestareilla nuorten kanssa käydyissä keskusteluissa pohditaan myös aikuistumista. Ongelmana tämän suhteen YAD ry:n tarjoamissa toiminnallisissa harrastuksissa on, että ne ovat leimallisesti nuorten harrastuksia ja sosiaalistuminen ns. suomalaisten aikuisten maailmaan esim. kalliokiipeilyn kautta voi näin olla hankalaa.

Kaiken kaikkiaan näyttäisi tämän tutkielman osalta siltä, että YAD ry:ssä ollaan tietoisia niistä kognitiivisista viitekehyksistä, joita nuorilla on huumeisiin suhtautumisessa. Kaikkia nuoria ei kuitenkaan voida miellyttää eikä se ehkä ole YAD ry:n tavoitteenakaan. YAD ry ”pitää tiukasti kiinni” omista viitekehysistään myös nuorten maailmassa. Tällöin on kyse Goffmannin tarkoittamasta kehysten istuttamisesta (eng. keying). YAD ry haluaa esiintyä huumeusaineiden asiantuntijana myös esim. festareilla, jolloin halutaan saada vuorovaikutusta aikaan nuorten seikkailukehyyksen kanssa.

Hyvä on varmastikin hieman pohtia myös viitekehyyksien lähteitä ja syitä. Tässä tutkielmassa kolmannen sektorin rahoitusta on selvitetty jonkin verran. Ajatuksena on ollut, että valtio yhtenä toiminnan mahdollistajana myös määrittelee niitä kognitiivisia ja toiminnallisia viitekehyyksiä, joita sen rahoittamissa järjestöissä esiintyy. Rahoitusta annetaan vain valtion tai muun rahoittajan esim. EU:n ”hyväksi” näkemiin kohteisiin.

Toisaalta esim. järjestön kannalta tilanne on se, että ko. järjestön on ”muokattava” toimintalinjaansa rahoittajan asettamia kriteereitä vastaavaksi. Erityisen hyvin tämä tulee mielestäni esille EU:n rakennerahastojen tavoiteohjelmissa, joissa on selkeät päämäärät johon järjestön tulee mahdollisessa projektissaan sitoutua.

Tämän tutkielman anti oli siis se, että YAD ry:n tarjoamilla toiminnoilla on kysyntää nuorten huumeiden vastaisessa taistelussa. Mutta myös joitain ongelma kohtia löytyi. Tyhjentävästi niin kognitiivisia kuin myöskään toiminnallisia viitekehyyksiä, ei tässä tutkielmassa sen paremmin YAD ry:n kuin nuorten

osalta varmaankaan käsitelty. Joitain löytöjä kuitenkin tehtiin ja siltä osin tutkielma vastasi sille asetettuja tavoitteita. Nuorten osalta rajallinen aineisto ei valitettavasti antanut mahdollisuutta kovinkaan syväälle tunkeutuvaan analyysiin. Mielenkiintoista jatkossa olisikin tutkia enemmän nuorten viitekehyyksiä huumeiden suhteen ja toisaalta etsiä syitä näille viitekehyyksille.

LÄHTEET

- Anttonen, A. & Sipilä, J. 1992: Sosiaalipalvelujen toimijat ja uudenlaiset strategiat. Teoksessa: Riihinen, O. (toim.) Sosiaalipolitiikka 2017. WSOY, Juva, 435-461.
- Blom, R. & Siisiäinen, M. 1992: politiikan Sosiologia. Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja 52. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, 60-70.
- Eronen, T. & Heinonen, J. 1994: Vespa liikkeessä; Tamperelaisen ”vaihtoehtoisen sosiaalipolitiikan liikkeen” toimintahistoria, kehykset ja julkinen kuva. Sosiaaliturvan keskusliitto. Hakapaino Oy, Helsinki, 35-45.
- Giesen, B. 1991: Die Entdinglichung des Sozialen; eine evolutionstheoretische Perspektive auf die Postmoderne. Suhrkamp, Frankfurt am Main.
- Goffmann, E. 1974: Frame Analysis; an Essay on the Organization of Experience. Northeastern University Press, Boston.
- Hall, S. 1992: Kulttuurin ja politiikan murroksia. Vastapaino, Jyväskylä, 268.
- Hallman, M. & Kannas, L. & Tynjälä, J. 1992: Tupakka, tuoppi ja elämisen terveystyyli; Tutkimus 11 – 16 –vuotiaiden tupakoinnista ja alkoholin käytöstä. Sosiaali- ja terveyshallitus. Vapk, Helsinki.
- Heiskala, R. 1991: Goffmanista semioottiseen sosiologiaan. Sosiologia 2/91.

- Helander, V. 2000: Suomalainen kolmas sektori. Hyvinvointikatsaus 1/2000. Tilastokeskus. Helsinki.
- Huumausainetilanne Suomessa 1996. Stakes. Helsinki.
- Huume tiedonhallintatyöryhmän muistio 12/1995. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.
- Jaatinen, J. 2000: Viattomuuden tarinoita; Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina. Stakes raportteja 251. Gummerus, Saarijärvi.
- Kaunismaa P. 1997: Keitä me olemme? Kollektiivisen identiteetin käsitteellisistä lähtökohdista. Sosiologia 3/1991.
- Kavonius, I. 2000: Kolmas sektori ja työllisyys kansantalouden näkökulmasta. Hyvinvointivaltio katsaus 1/2000. Tilastokeskus, Helsinki, 8-16.
- Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön keskus. Toimintakertomus vuodelta 1999. [http:// www.evl.fi/kkh/to/kdyk/toiker1999.html](http://www.evl.fi/kkh/to/kdyk/toiker1999.html) 25.10.2000.
- Kontula, O. & Koskela, K. 1992: Huumeiden käyttö ja mielipiteet huumeista; Suomi ja Eurooppa vertailussa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/1992. Vapok, Helsinki.
- Nieminen, M. 1994: rantojen suoje luohjelma – kilpailevia tulkintoja ja vertaustumatonta rationaalisuutta. Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja 59. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä, 20-21.
- Nyholm, M-L. & Suominen, H. 1999: Palveluverkossa yötä päivää. Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisu nro 18. Kunnallisan kehittämissäätiö, Vammala, 60-70.

Paikallisosasto-opas. YAD ry.

Pulkkinen, L. 1997: Miten saada lapsi ja nuori mieltämään terveys tärkeäksi ja tavoitteelliseksi elämänarvoksi? teoksessa: Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 10/1997. Oy Edita Ab, Helsinki.

Peräkylä, A. 1990: Kuoleman monet kasvot; identiteettien tuottaminen kuolevan potilaan hoidossa. Vastapaino, Tampere.

Rimpelä, M & Pohjanpää, K. & Terho, P. & Pienmäki-Jylhä, P. & Poikajärvi, K. 1995: Huumeet nuorten arjessa. Stakes 28/1995. Helsinki.

Saarela, P. 1999: Nuorisobarometri 2/99. NUORA, Helsinki.

Snow, D & Rochford, B. & Worde, S. & Benford, R. 1986: Frame alignment Processes; micromobilization and movement participation. American Sociological Review 51, 465-467.

Suomalainen strategia nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi 1997. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 10/1997. Oy Edita Ab, Helsinki.

Tervakari A-M. & syrjäytymistiimi 2000: Tilkkutäkistä hyvinvointikudelmaksi; katsaus syrjäytymistä ehkäiseviin, varhaistoteamista ja elämään kuntoutumista tukeviin hankkeisiin Länsi-Suomen läänissä 2000. Länsi-Suomen lääninhallituksen julkaisusarja nro 17/2000. Länsi-Suomen lääninhallitus.

Tilly, C. 1988: Reportoires of contention in America and Britain 1750-1830. Teoksessa: Zald M. & McCarthy E. (eds.): The dynamics of social movements. University Press of America, Boston.

Toimintakertomus 1996. YAD ry.

Toimintakertomus 1997. YAD ry.

Toimintakertomus 2001. YAD ry.

Toimintasuunnitelma 2000. YAD ry.

Toimintasuunnitelma 2001. YAD ry.

YAD ry 2001. <http://www.yad.finlandia.net/> 3.2.2001.

Yadilainen 1/1996 . YAD ry.

Lehdet:

Akaan Seutu 17.10.2000.

Etelä-Suomen Sanomat 9.3.2000.

Helsingin Sanomat 24.5.2000.

Hämeen Sanomat 27.9.2000.

Keski-Häme 21.9.2000

Keskisuomalainen 29.11.2000, 16.12.2000.

Keski-Uusimaa 9.10.2000.

Lounais-Lappi 26.10.2000.

Pohjalän Sanomat 25.10.1999.

Ruovesi 17.2.2000.

Sairaala 3/2000.

Suomen Lääkärilehti 30/2000.

Super 10/2000.

Terveys­sanomat 6/2000.

Turun Sanomat 23.2.2000.

Uutislehti 100 26.6.2000.

Uudenkaupungin Sanomat 20.11.1999.

Valkeakosken Sanomat 16.11.2000.

Yhteishyvä 4/2000.